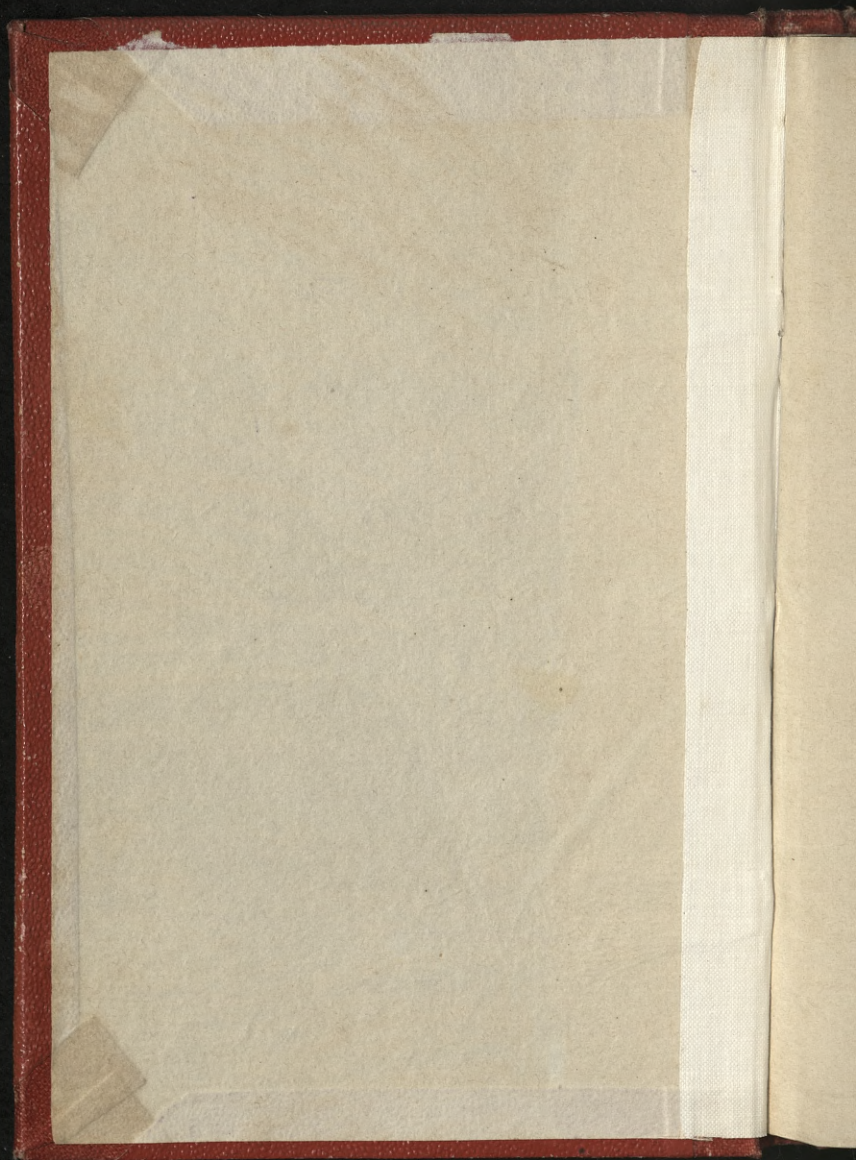
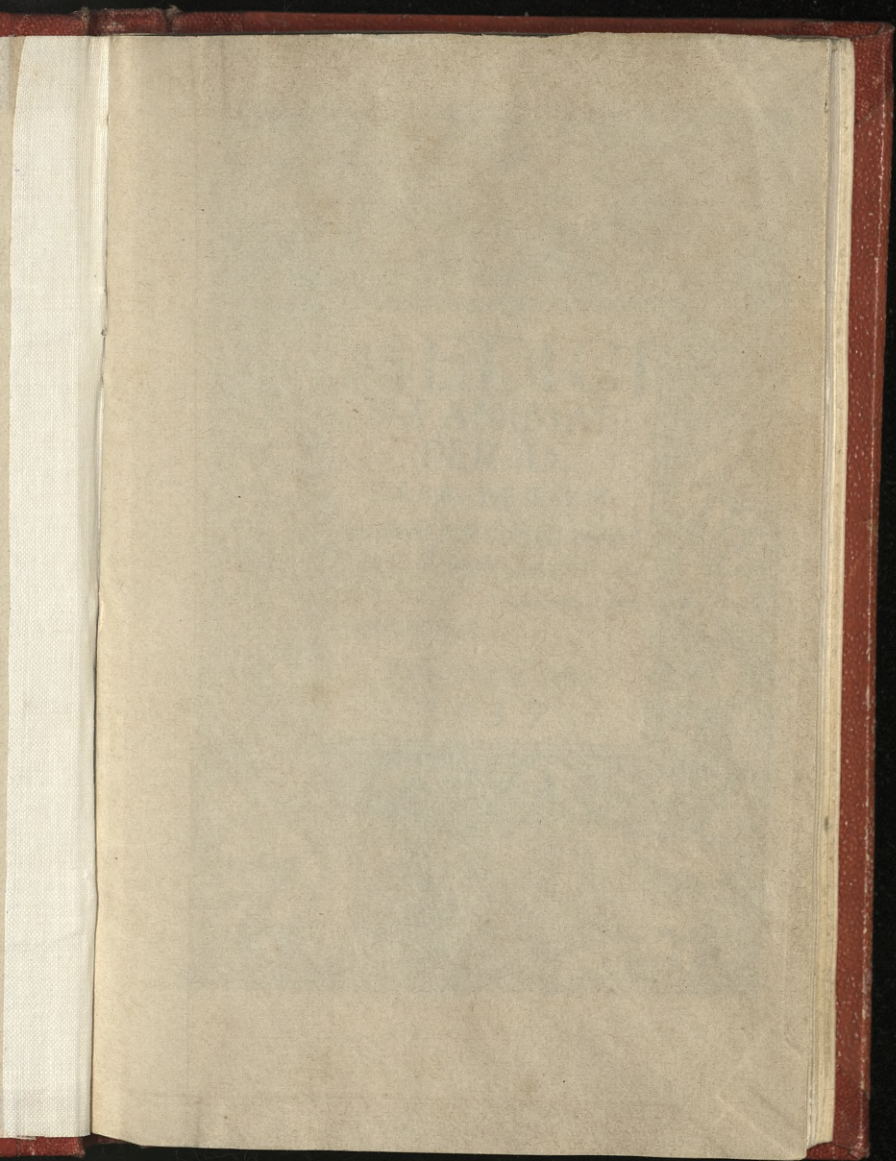
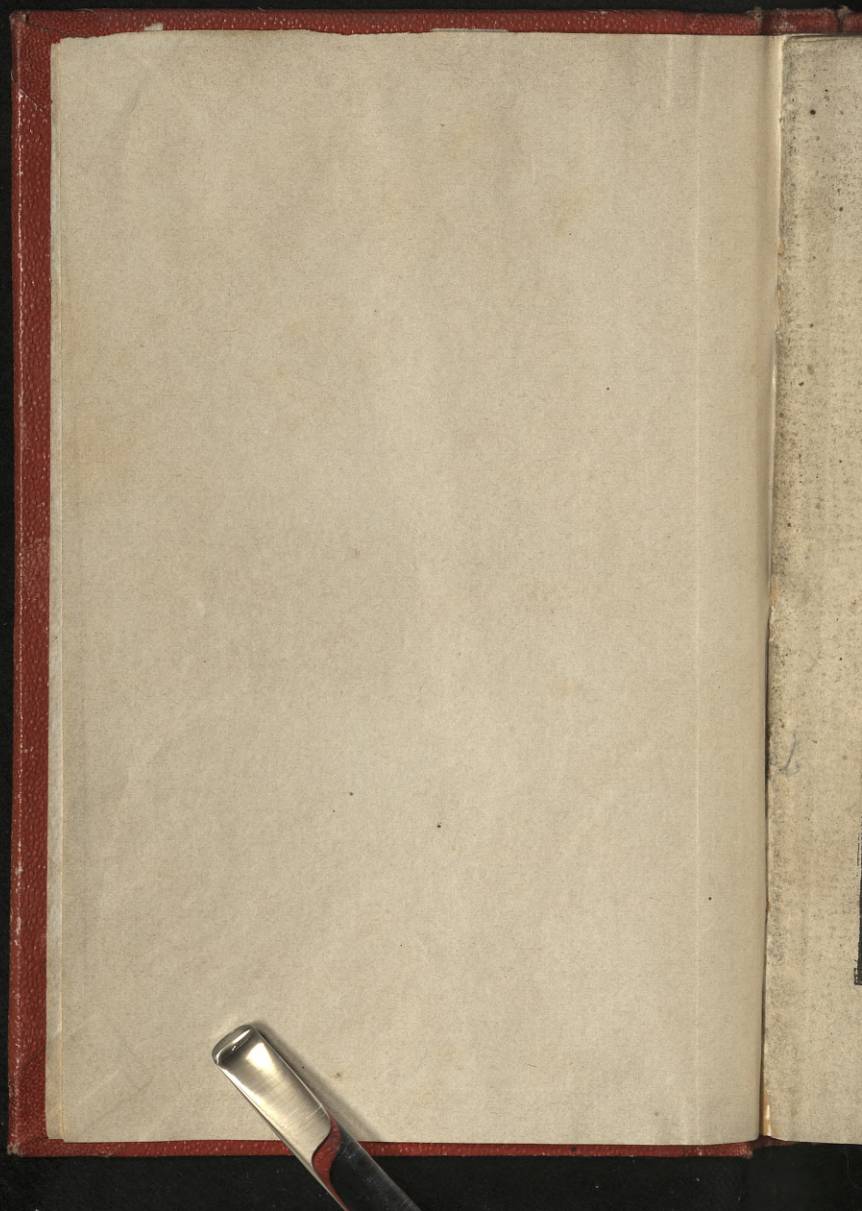

*Medicina
arinde.*

*Vilbergae
1534.*

The title page is framed by a highly decorative border. At the top center is a circular medallion containing a bearded man's face. The sides of the border are adorned with intricate floral and scrollwork patterns. At the bottom, two lions are depicted facing each other, flanking a central floral motif. The text is contained within a rectangular frame in the center.

MEDICI
NA ANIMÆ,
PER D.

VRBA. REGIVM.

Matthæi. XVI. Quid prodest
homini si totum mundum lu-
cratus fuerit, animæ uero sue
iacturam fecerit?

VITEBERG'Æ.

1537

13979

revenue 50

MEDICINA ANI-
mæ, tam ijs qui firma q̃ qui
aduersa corporis ualitudine præditi sunt,
in mortis agone, & extremis his
periculosissimis temporibus
maxime necessaria.

ORBI COR
pora infestantes, &
mors hæc corporalis,
ingenti pauore concu-
tiunt animos nostros,
adeo ut etiam ad eo-
rum mentionem sepe
inhorrescamus. Equidem natura humana
quæ mauult non esse q̃ male esse, non potest
non, cum mala hæc ingruunt, exalbescere ac
dolere. Verum enimuero Animæ morbo eius-
demq; morte nulla atrocior, nulla horribili-
or, nulla immanior calamitas homini accide-
re potest.

Nemo non horret, nemo non uelis equis-
q; fugit, & execratur supplicia, crumnas,
morbos & mortem hanc corporalem, sed
multo

multo magis horum malorum causas, uide-
licet peccata, & noxam, declinare & euita-
re studeremus, Deiq; iram quam tot offen-
sionibus in nos concitamus, metucere deberem-
us. In parum commoda corporis as-
fecti ualitudine, confestim ad medicum cura-
ritur, nullis hic sumptibus parcitur, omnia
uite saluti postponuntur, multo argento re-
media & antidota comparantur, quò terre-
nū hoc uasculū & breui post tamē collapsura
testa resarciatur. Cur non pari studio & sol-
licitudine aduersus Animæ morbos, longē
longē grauiiores atq; periculosiores, remedia,
conquirimus expetimusq;? Quid enim utilita-
tis caperet homo, si totius quidem mundi opi-
bus afflueret, continuosq; mille annos uiueret
perpetuis & exquisitissimis uite huius uolup-
tatibus perfrueretur, nec ullis morborū alie-
riusue calamitatis molestijs infestaretur, sed
tamē Anima interim exitiali peccatorū culpa
atq; ueneno infecta, Satanæq; tyrannide op-
pressa, Deum haberet iratum, ut certo certius
sciret se eternam cum corporis tum animæ
mortem & damnationem post uite huius ex-
itum subiturum?

ibid.

Idcoq;

Ideoq; Christus monens nos Matth. 25.
Vigilate inquit, quia nescitis diem neq; ho-
ram in quo filius hominis ueniet. Ac ne, post
habitis potioribus longeq; utilissimis, leuia,
frivola, uiliaq; persequeremur, monstrat com-
pendiosissimam certissimamq; & tutissimam
ad ueram foelicitatem perueniendi uiam,
Matth. 6. ubi inquit, Querite primum reg-
num Dei & iusticiam eius & omnia adijci-
entur uobis.

Dies noctesq; torquent, fatigantq; nos
cure uictus, stabiliendarumq; opum nostra-
rum, aliarumq; sepe etiam futillum & cadu-
carum fluxarumq; rerum quae parum nos
iuvant, imo nonnunq; etiam grauissimarum
calamitatum & teterrimorum uitiorum cau-
ssa sunt. At in quaerendis comparandisq; bo-
nis coelestibus, quid nobis socordius, quid ne-
gligentius, quid incogitantius, quid stupidi-
us? Quae quae so potest esse caecitas & de-
mentia horribilior? Dū agimus uitam inco-
lumen, uix unq; de futura illa uita, deq; morte
hac nostra temporali uel leuis cogitatio ani-
mīs nostrīs obrepit. At, ubi decumbentes
morbo conflictamur, morte iam fores pul-

sante, cū standū in acie ac pugnandum est, ibi
tum demum de armis contra Satanam su-
mendis, deq; uita nostra emendanda cogita-
mus. Hæc satis argumento sunt nos ualde im-
becilli tenuiq; fide præditos esse, parumq; in
milicia Christiana exercitados, Deus misce-
reatur nostri, Amen.

Sed enim omnis est ad resipiscendum
ætas apta, nullaq; poenitentia sera est, modo
ante huius uitæ exitum agatur. At consulo
moncoq; etiam atq; etiam ne quis poenitentie
actionem in hunc postremum longeq; accre-
rimum agonem procrastinet differatq;. Ægre enim etiam ij, qui incolumes & uali-
di per omnem uitam ad hanc emigrationis
horam muniuere atq; instruxere sese, subsi-
stunt, seq; magno negotio uix ab hostis illius
longè crudelissimi atq; astutissimi insidijs,
technis, machinis insultuq; tuentur. Quid ijs
fiet, qui omni timore Dei uacui, & poenite-
re nescij, foedam, dissolutam, & perditam
uitam uixerunt? quomodo quæso dimicabunt
quomodo resistent?

Iam uero cum ingens passim hominum
nis & multitudo sit, cumq; Ministri Euange-
lij non

lij non præsto sint ubiq; nec suam operam
omnibus semper dare possint, nos animo bo-
no pioq; ad omnes iuvandos propensissimo,
rationem & formam hanc consolandi, insti-
tuendi atq; monendi ægrotos ex uerbo Dei
collectam conscripsimus, in eorum maxime
gratiam qui rudes ad huc nec ad huiusmodi
casus sacrarum literarum sententijs instructi
sunt, ut prælecta hæc audientes, spem & con-
solationem solidam ueramq; concipiant, ne
in mortis agone longè acerrimo animum de-
spondentes succumbant pereantq;.

Homo itaq; morbi gravitate lecto affix-
us & de uita periclitans, uarijs grauibsq;
tentationibus, quibus cum illi depugnandum
est, impetitur obruiturq;. Ac primum omni-
um acerbissima hæc & grauiissima tentatio
est, cum uersante ad oculos tristissima mor-
tis imagine, cogitamus, uitæ huius lucem iu-
cundissimam & gratissimam, omnesq; uel
cognitione uel necessitudine aliqua iunctos,
breuiter omnia hic charissima & suauissima
relinquenda esse. Mox & peccata, aduer-
sus Dei uoluntatem & mandatum à nobis ad-
missa,

missa, offerunt sese, magnoq; impetu irrue-
tia planè renouantur & recrudescunt multo-
q; uidentur plura atq; atrociora q̃ uisa sunt
ante unq̃, mirificeq; conscientiam excruciant
diuexant & angunt. Hic mors, iudicium di-
uinum, infernus, damnatio, metus & pavor,
quasi agmine facto, ueterem hominem no-
strum impetuosis & turbulentissimis
grauissimorum dolorum terrorumq; procellis
perturbant, acerrimisq; anxietatum tristitie-
q; arictibus pectora quatiunt oppugnantq;.

In his angonibus, nisi fide magna & con-
stante firmatum fuerit pectus nostrum, pe-
riculum erit ne multitudine & magnitudine
tentationũ defatigati atq; labefactati, animũ
despondeamus. Videntur enim ea, quæ egro-
tantibus nobis occurrunt, multo horribilissima
atq; atrocissima, idq; nulla aliã de causa, q̃
q̃ nutat & ualde exigua est fides no-
stra, nec dum etiam tanta, ut uerbo Dei fisa,
apprehendere possit immensas illas & inesti-
mabiles filiorum Dei opes & diuitias, uideli-
cet, remissionem omnium peccatorum per
Christum, carnis resurrectionem, exoptabile
& dulce

et dulcissimum illud omnium electorum so-
dalicium, uitamq; eternam, atq; omnia hæc
in Christo et propter Christum donata.

In his fidei nostræ articulis quotidie nos
exerceremur, hos apud animum diligenter
uolutos expensosq; nobis infigeremus, Fre-
quenter etiam Synaxin seu Mensam illam sa-
cro sanctam accederemus, sed ante explorati,
diligenterq; informati preparatiq; ne il-
lotis manibus et animis rem sacrosanctam
tractemus. Idq; in primis necesse est,
bonaq; occasione hic fieri potest, Dolendum
profecto et indignum q; multos iam annos,
parum pro dignitate, irreuerenterq; Sacra-
mentum hoc corporis et sanguinis Iesu Chri-
sti tractatum atq; administratum, adeoq; à
plurimis extreme contemptum est. Quam
grauiter q; horribiliter hic peccatum sit, præ-
sentes poenæ satis testantur, idq; Paulus præ-
dixit. 1. Corin. 11. Mirum profecto et in-
gens pignus summi amoris erga nos summa-
q; misericordiæ q; hac ipsa coena testatum
mult q; seipsum nobis impertiat, q; nos sibi
adiungat tanq; membra, ut sciamus nos ab eo

A 5 dilig,

diligi, respici, seruari, Ita mentes statuunt
Christū efficacem in nobis esse, Vtimam huius
tanti muneris magnitudinem animo meriti
& contemplari disceremus ut grati essemus,
& cum fidem erigeremus, tum uero expau-
sceremus etiam, & cogitaremus, quantum
habeat ingratitude sceleris, quam horribiles
pœnæ abusus manifestos & prophanationem
secuturæ sint. Nec existimandum est minas
illas grauissimas quæ sunt apud Paulum, irri-
tas esse. Semper Deus etiam in hac uita ma-
gnis calamitatibus punit idolatriam. Quare
arbitror maximam partem publicorum ma-
lorum his postremis temporibus imputan-
dam esse huius sanctissimi muneris propa-
nationi.

Deus pater misertus nostri illuminet oculos
mentis nostræ, ut aliquando relicto tam
tetro & horrendo errore resipiscamus. Sa-
pius itaq; summo pietatis studio ac religione
Mensam hanc accedemus, ut coelesti illo ani-
mæ cibo recreatis ac refocillatis animis no-
stris fides & charitas in nobis augeatur &
roboretur.

Porro omnes quidem fidei nostræ Catho-
lica

licæ articulos semper apud animos nostros tractare & meminisse debemus, sed in mortis agonibus maxime diligenterq; expendendi & inculcandi nobis sunt quatuor, uidelicet, de Ecclesia Sanctorum, de remissione peccatorum per Christi sanguinem, de resurrectione carnis, & de uita æterna.

Primò, Vt mors peccati pœna est, ita Rom. 6.
& morbi scipicule nobis immittuntur à Deo ob peccata nostra. Id quod multis scripturæ testimonijs clare patet, Ioan. 5. Psal. 88. Deut. 28. 2. Regum 24. Affligimur etiam non raro, ut fides nostra probetur. Nam tum deum uidere est quam amemus Deum, quantum illi fidamus, cum cruce aliqua graui premimur conflictamurq; Hic itaq; ante omnia uide, ut toto corde, mente & sensibus omnibus ad Deum conuersis, non simulanter agas penitentiam, Vtq; coram Deo deplores & confitearis peccata tua, ob quæ uel iustissimam dei iram & poenam grauissimam promeruiamus omnes, Vberriam autem consolationem, & absolutionem, quam uocant, siue remissionem peccatorum, quam in Ecclesia instituit

stituit Christus, p̄ctes ex Euangelio Ioannis
cap. 20. Hic thesaurus immensus quotidie ti=
bi recluditur offerturq̃; Accipite, inquit Chri=
stus, Spiritum sanctum. Quorumcumq̃; re=
miseritis peccata, remittuntur eis, quorum=
cumq̃; retinueritis retenta sunt. Iam, ubi ue=
niam delictorum orauimus atq̃; impetraui=
mus, haud dubie etiam poena & morbus siue
afflictio incumbens, uel cessabit, & missos
nos faciet uel pro longe optima Dei uolun=
tate in salutem ægrotantis cedit.

Hoc enim tibi persuasissimum sit, nihil
de hoc dubitaueris, quin ea poena siue
crux (ut maxime uideatur graue iugum &
onus carni) uirga sit uere paterna, qua Deus
te filium ad se inuitatum allectumq̃; a peccan=
do retrahit auocatq̃; Certè ardentissimo
amoris affectu complectitur nos Deus, ex
animo bene uult nobis, omniaq̃; facit in hoc
ut nos emendet, ut nobis prosint. Quem
enim diligit corrigit, cumq̃; hic castigat &
affligit, ne post hanc uitam æterno gehennæ
supplizio torqueatur. Nec hasitabis sed certis=
sime, tibi persuadebis Deum esse patrem tui
amantissi=

amantissimum & cupidissimum, ut maxime
iratum se simulauerit. Non tyranni & cara
nificis, sed patris hæc est unice nos amantis
ira, qui non uult ut perdamur sed ut emen=
dati respiciamus & salutem consequamur.
Hoc quouis oraculo delphico certius est, si
modo nos tam exigua fide præditi credere
possemus. Primum omnium itaq; pete ue=
niam & remissionem omnium peccatorum
tuorum, sed per Christum, sed corde uere
pœnitentiam agente, ut bene tibi cum Deo
conueniat, ut cum tibi conciliatum & propi=
cium habeas. Hinc potes etiam petere ut te
ab urgente afflictione liberet. Sic docet
nos Ecclesiasticus, cap. 38. Fili, inquit, in
infirmirate tua ne despicias te ipsum, sed ora
Domimum & curabit te. Sic orat & Psal.
89. Ne memineris iniquitatum nostrarum
antiquarum cito anticipent nos misericordiæ
tuæ, Adiuua nos Deus salutaris noster, Do=
mine Deus uirtutum conuerte nos, quousq;
irasceris : ostende faciem tuam & salui eri=
mus. Primum orat remissionem peccato=
rum ut per gratiam Dei iustificetur, deinde
deprecatur iram Dei. Et tu orans liberatio=
nem &

Matt. 10.

1. Pet. 5.

nem & leuationem à cruce te premente, sem-
per addes hanc appendicem, Fiat uoluntas
tua longè sanctissima & optima. Neq; enim
melius nobis consulemus q̃ fidissimus ille &
infinite potentia, sapientia & bonitatis in=
exhausta Pater noster, qui oculos suos nusq̃
auertit à nobis, nostriq; curam summa seduli=
tate agit, qui pilos capitis nostri numeratos
habet, qui omnia uiuificat, uegetat, fouet, te=
git, alit, seruat, tuetur, qui omnibus proui=
det & prospicit multo magis & melius q̃ cre=
ature etiam optare possent.

Tria sunt quæ in mortis ago=
ne grauissime & crudelissi=
me nos excruciant, ingens
tiq; terrore animos no=
stros conturbant, Pec=
catum scilicet, Mors
& infernus seu
damnatio.

PECCATA.

In quibus uitam nostram perditæ scelera=
teq;

teq; tranſegimus, quibus & Deum & proxi-
mum noſtrum grauiffime offendimus, Hæc
cum ueniunt nobis decubentibus in mentē,
maximo pauore & dolore afficimur, quem
admodum Paulus inquit, Rom. 2. indigna-
tio & ira afflictio & anxietas aduerſus om-
nem animam hominis perpetrantis malum.

MORS.

Adam & caro noſtra inuitiffima mo-
ritur. Inguente igitur morte, ingentibus
doloribus, & anxietatibus, quas nulla lingua
explicauerit, cor humanū conquaſſatur debili-
taturq;. Formiduloſa enim natura & psychi-
cus homo noſter, miſere metuit ne ſemel mor-
tuus & deſoſſus in terrā, nunq̃ redeat & re-
uiuifcat, iamq; ſecum eſſe actum putat.

Gehenna & Damnatio,

Hæc cum incurrunt in oculos, ibi de-
mū metuit homo ne prorſus a facie Dei re-
ijciatur, nihilq; uidet aliud q̃ eternam mor-
tem. Hic animis opus eſt, opus eſt hic pe-
ſtore firmo ne ullus puſillanimitati & deſpe-
rationi locus detur, O clementiſſime Deus,
O indulgentiſſime pater, da quaſo & iuu-
ut adhuc

ut adhuc bene ualentes & incolumes timorem
tui discamus, uerbum tuum colamus & ame-
mus te scopum omnium actionum nostrarum
nobis præfigamus, utq; huius acerrimi agonis
semper memores, nos muniamus, & arme-
mus ut seruemur, ut pij & tui timentes
omnia nostra ad tuam gloriam dirigamus &
tandem uita æterna potiamur, Amen.

**Cum peccata conscientiam
agitant & angunt.**

Cogita q, Dei filius e cœlis demiserit se
se ad infima, homoq; factus, tua totiusq; mun-
di peccata sibi imposuerit, proq; ijs in cruce
uultu mortē oppetierit, pro ijs omnibus satis-
fecerit, grauissimas nostro nomine pœ-
nas dependens. Hic sanguis Christi precio-
sissimus propter tuam etiam salutem profu-
sus est, huius mortis & tu particeps es si mō-
do credideris Christum, æq; pro te atq; pro
Petro & Paulo mortuum esse. Nec quicq;
dubitare debes, quin tam tibi quam Paulo sit
mortuus. Es enim in Christi mortem Bapti-
zatus. Hoc te solari, hoc animum erigere ac
firmare tuum debet. Nam cum sis in Chri-
sti mortem

si mortem baptizatus, Christi mors tibi salutem opemq; feret, per Christi mortem peccatis morieris, per Christi mortem peccatorum remissionem omnium non dubiam accipies, deinde per Christi mortem in nouam & eternam uitam resurges. Baptismus enim fœdus & gratiæ fauorisq; diuini pactum et signū est, in quo Deo conciliatus es, ut per eum letam & tranquillam conscientiam habearis propter remissionem peccatorum per resurrectionem Christi. Certe & tibi loquitur Christus in institutione cœnæ suæ, ubi proficitur testaturq; sanguinem suum in remissionem peccatorum profusum esse. Iam itaq; ut maxime uitam non per omnia innocentem nec ab omni parte puram uixisti, non est quod desperes, sed nulla facta mora indefinenter nomen Domini inuoca & saluus eris. Rom. 10. atq; in hæc uerba prorumpc, O clementissime Deus, o pater omnis misericordiæ, Pater Domini nostri Iesu Christi sis propitius mihi peccatori, fer celerem misero commiseratus opem propter acerbissimam illam sed preciosissimam passionem & mortem Iesu Christi unigeniti filij tui, redemptoris & serua-

B

uatoris

uatoris nostri unici, Amen, Amen. Ne in-
 tres Domine in iudicium cum seruo tuo, Ne
 me trahes pro meritis meis, nec secundum
 iniquitatem meam facias mihi, sed propter
 infinitam & inexhaustam bonitatē atq; mi-
 sericordiam tuam suscipe me Misera ego &
 imbecillis creatura in manu tua, tui iuris &
 in ære tuo sum, O clementissime, ó maxime
 Deus. O indulgentissime pater, ne me desti-
 tuas, ne miserum me repudiatum abijcias.
 Tuus sum quantus quantus sum. Nemo me
 consolari, nemo liberare, nemo iuuare po-
 test, præter TE SOLVM, Tu uerus es
 Alexicacos, tu certissimum & præsentissi-
 mum es in omni necessitate auxilium, præsi-
 dium, subsidium, propugnaculum, tu arx es
 munitissima. Tu Deus refugium nostrum, tu
 uirtus nostra, tu adiutor in tribulationibus.
 In te Domine spero non confundar, ne unq̃
 pudeam, spe mea frustratus, sed tua iusticia
 Psal. 30. serua me. Inclina ad me aurem tuam, accele-
 ra ut eruas me. Esto mihi in Deum protecto-
 rem, & in domum refugij, ut saluum me fa-
 cias. Fortitudo mea & refugium meum es tu.
 Dominus meus es tu, In manibus tuis sortes
 mee.

mea. Illustra faciem tuam super seruum tuum, saluum me fac in misericordia tua Domine.

Porro, in primis hoc monendus es qui morbo conflictaris, ne cogites quæ peccata ad miseris, sed potius salutifera & preciosissima mortis Christi imaginem tibi ob oculos positam contemplare, eam animo tuo penitus insige, & certo tibi persuade, peccatis admissis iam non te, sed Christum premi, ea omnia Christi humeris imposita esse, qui eaq; translata in se, expiauit & dependit pro nobis, ita ut nunq̃ sit nobis ea imputaturus, sed remissurus gratis omnia, ueluti in Symbolo fidei dicimus, Credo remissionem peccatorum.

HIC AEGROTANTI
uerbi diuini testimonia de
remissione peccatorum per Christum, diligenter inculcanda, quorum aliquot
subiecimus ut essent in promptu.

Ioan. 1. Ecce agnus Dei qui tollit peccata mundi,

1. Pet. 1. Non caducis rebus uelut auro
& argento sumus redempti, sed precioso san-
guine uelut agni immaculati & incontami-
nati Christi. Hæc frater mi, altissime de-
mitte in animum tuum, hæc te erigant & con-
solentur, Non est q̄ de remissione peccato-
rū ambigas, siquidem Christi nomē professus
es & illius misericordia fides tua etiam tollet
peccata, Quod si nihil hæsitaueris constan-
terq; hoc credideris, iam liberatus es ab om-
nibus peccatis tuis, iam factus es Dei filius.
Nihil est q̄ uacilles, nihil est quod metuas. Sed
audi testimonia, atq; ita audi ut penitus ani-
mo imprimas.

Ioan. 3. Sic Deus dilexit mundum ut fi-
lium suum unigenitum daret ut omnis qui
credit in eum non pereat, sed habeat uitam
eternam, Qui credit in eum non condemna-
tur.

Matth. 9. Non ueni ad uocandum iustos
sed peccatores ad penitentiam.

Matth. 11. Venite ad me omnes qui labo-
ratis & onerati estis & ego reficiam uos.

Omnes ad se uocat mi frater, nullum re-
pudiat, nullum reijcit, Huic uocule, (omnes)
etiam

etiam te includes, eiusq; misericordiam implorabis & refocillabit suscipietq; te.

Rom. 5. Commendat suam charitatem erga nos Deus q; cum essemus adhuc peccatores, Christus mortuus est pro nobis, Multo magis ergo nunc iustificati sanguine eius seruabimur ab ira per eum.

Hoc Euangelium plenum summe consolationis, etiam tibi, mi frater, denunciari uoluit Deus pater, tui amantissimus. Nam & tibi missus est Christus, tibi etiam mortuus est, Crede modo & commenda te Christo seruatori & uindicti tuo.

Rom. 5. Si cum inimici essemus reconciliati fuimus Deo per mortem filij eius multo magis reconciliati seruabimur per uitā ipsius.

1. Corinth. 1. Christus factus est nobis sapientia à Deo, iusticiaq; & sanctificatio & redemptio.

Hic frater charissime, animum erige, ut maxime peccator sis non est q; ideo despondeas animum, sed confitere & agnosce te coram Christo peccatorem, Christi misericordiam implora, ueniam pete, & crede Christum unicum esse seruatorem, Christum esse

salutem & iusticiam tuam, & erit continua
tua, tegetq; & abolebit omnia peccata tua,
ut nihil tibi metuendum sit inde uel periculi
uel damni.

2. Corint. 5. Eum qui non nouit pecca-
tum pro nobis peccatum fecit Deus ut nos
efficeremur iusticia Dei per illum.

Gal. 1. Seipsum pro peccatis nostris de-
dit Christus ut eriperet nos ex presenti socu-
lo malo, iuxta uoluntate Dei & patris nostri.

Ephe. 1. Per Christum habemus redem-
ptionem per sanguinem ipsius, remissionem
peccatorum iuxta diuitias gratie sue.

1. Timo. 1. Christus iesus uenit in mundū
ut peccatores saluos faceret. Hoc mi frater
spera & tu, his uerbis habe fidem, quemad-
modū Paulus, tunc saluaberis et iustificaberis.

1. Timo. 2. Christus Iesus dedit semet-
ipsum precium redemptionis pro omnibus.
Hoc, mi frater, constanter crede, iamq; unus
es ex redimendis citra controuersiam.

Hebr. 10. Sanctificati sumus per oblati-
onem corporis Iesu Christi semel peractam.

Matth. 56. in cena audis Christum te-
cum loquentem, te cibantem corpore suo, tibi
exhibentem

exhibentem ut bibas sanguinem suum ad
uitam eternam, ubi inquit, Accipite comedi-
te, hoc est corpus meum quod pro uobis da-
tur, Hoc facite in mei commemorationem.
Similiter & postq̄ cœnauit accepto calice, di-
xit, Hic calix nouum testamentum est in meo
sanguine qui pro uobis effunditur in remissi-
onem peccatorum, Hoc facite quotiescumq̄
biberitis in mei commemorationem.

Hæc uerba, mi frater, & tibi dicta pu-
tabis hæc animo tuo altissime insiges,
Nam cum ad omnes loquatur, etiam tibi lo-
quitur, tibi tibi proderunt, in tuam salutem
& emolumentum cedent omnia quæ Christus
passus est, non minus q̄ petrum & Paulum
iuuerunt.

1. Pet. 2. Christus peccata nostra ipse per-
tulit in corpore super lignum.

1. Pet. 3. Christus semel pro peccatis pas-
sus fuit, iustus pro iniustis, ut nos adduceret
Deo.

1. Ioan. 1. Sanguis Iesu Christi emundat
nos, ab omni iniquitate.

1. Ioan. 2. Si quis peccauerit, aduocatum
habemus apud Deum Iesum Christum iustum,

Ipse est propitiatio pro peccatis nostris.

Potes plures sententias, potes & pauciores sumere pro ut uideris decumbentem affectum esse. Audisti hic frater charissime, uerba non hominis, sed Spiritus sancti, quae testantur palam, q̄ Deus pater, qui non uult mortem peccatoris, sed ut conuertatur & uiuat, pro summo illo suo in te amoris flagrantissimi affectu, peccatorum tuorum sarcina te leuaret, caq; humeris filij sui dilectissimi imponuerit. Is ea suo corpore baiulauit & pertulit, ut non possint te damnare unq̄. Quippe Deus mortem filij sui loco plenariae & sufficientis poenitentiae, satisfactionis, solutionisq; pro peccatis tuis omnibus reputat & accipit, modo in Christum credideris. Cum itaq; peccata tua in Christum coniecta, in morte eum detinere summq; facere & damnare non potuerint, profecto iam satisfactum est pro ijs, tibiq; iam remissa omnia. Hoc crede, uiuesq; in eternum. Christus ipse tulit peccata tua & mortuus est pro ijs, sed resurrexit, suntq; peccata credentium per Christi mortem abunde satis depensa & expiata, Atq; ita strictae seueraeq; iusticiae Dei pro peccatis satisfactum est &

47
est & plus satis, per Iesum Christum, Christi
iam tuus est & omnium credentium, cum
bonis suis omnibus cum morte sua, cum re-
surrectione, cum ascensione in coelos, cum
uita, cum meritis, cum gloria sua. Romanos
8. Quapropter nihil in te iuris habet Satan,
nulla te iniuria afficere potest, cum sis
per Christum iustificatus, cum sis ab omnibus
tuis peccatis liberatus, cum sis Dei filius, De-
us pater tuus est, tui amantissimus, propter
Christum, qui te reconciliauit, Quapropter
fac animo bono sis, & gaudeas in domino,
siquidem cum sis in manibus Dei omnipoten-
tis, patris tui fidissimi atq; optimi, in portu
nauigas extra omne periculum es, nihil tibi
incommodi nihil aduersi euenire potest, nam
Dei custodia ac satellitio angelorum septus
es. Christus tuus est quantus quantus est, is
omnia peccata tua, sua innocentia obtegat &
aufert, Nemo te manibus patris tui coelestis
extorquere poterit. Vbi crucem & afflictio-
nem hanc corporalem (quæ sanè collata ad
uitam æternam, leuissima est & momen-
tanea) pertuleris deuorarisq; uicisti. Chri-
stus in simili imò longè acriore atq; horribi-
liore

B 5.

liore agone fuit. Hic præcessit, hic caput tuum est, cui necesse est ut fias conformis, atq; peccatis moriaris uitamq; hanc peccatis maculatam sordidatamq; deponas ut cum Christo Domino tuo in æternum uitam ueram uiuas. Ne te angant peccata tua, non est q; ob ea conscientia tua maceretur cum iam ablata sint & abolita. Spiritus ille malus exicium animabus nostris machinans, tibi deuictus, tibi pessumdatus est. Deus iam in te respicit, tui curam agit, te tuctur, & custodit, inq; te respicit totum Angelorum & Sanctorum omnium sodalicium. Ac ut Christus damnari non potest, ita nec tu damnari potes, modo tota cordis fiducia Christo affixus credideris. Si Peccatum, mors, infernus Christo Domino tuo nihil incommodi inferre possunt, nec tibi incommodare possunt, siquidem in Christo es, & Christus in te est, nunq; igitur damnari potes. Quod si ipsi tibi peccata tua ferenda & expianda essent, nullo modo par esse posses ferendo tanto oneri, peccata longè te preponderarent & ad imos inferos demersum absorberent. Verum Christus uerus Deus, idemq; uerus homo, obtulit ultro seipsum

sum pro te, seq; in tuum locum substituit,
pro te dependens omnia, ueluti. Psal. 69. ait.
Que non rapui exoluebam. Tu quidem com-
misisti peccata in te, sed ea luit atq; expiauit
pro te Christus, teq; in libertatem asseruit, et
uite eterne consortem fecit, si modo huius
Euangelio credideris.

Etiam si, frater charissime, soli tibi toti-
us mundi peccata incumbere, tamen pluri-
mum esset apud Deum gratie et misericor-
diæ, et plus satis. Deus tibi in Christo bene-
dictionem promisit et gratiam, eaq; in Chri-
sto Domino tuo rata est et certa plena abso-
lutaq; , Non potes non saluari si modo in
Christum oculos conieceris, Nihil salute tui
certius, Nam Christus, naturalis Dei filius
est, in hypostasi diuina ueritas ipsa, quan-
tum ad humanitatem, sanguis et caro no-
stra, Quis ad promissionem gratiæ donan-
dam et exoluendam certior erit hoc Chri-
sto? Qui ipse ueritas eius promissionis est,
quiq; nos efficit et ardentissime amat,
adeo ut mortem oppetere uoluerit q̄ promissi-
one ulla nos frustrari. Quocirca, si in
Christum credideris, iam benedictiones diui-
ne con-

ne cōsors factus, iam peccatorum tuorum
sarcina leuatus, iam heres Dei & coheres
Christi es in omne æuum. Quippe, Cælum
& terra transbunt, uerbum autem Domini
manet in æternum. Crede itaq; frater mi,
bonaq; spe animum erige, nec dubita, Deum
illum maximum & optimum, etiam tibi, hoc
est, ob tuam salutem, hominem factum, eti-
am tibi natum, tibi in cruce mortuum, tibi à
mortuis resurrexisse, & cælos ascendisse, ea-
q; quæ promissa nobis erant, uniuersa præstia-
tisse & obtulisse. Quotquot sunt promissio-
nes Dei per Christum sunt etiam & per ip-
sum sunt Amen. 2. Corinth. 1. Quapropter
à Deo expete & expecta aliud nihil q̄ merā
gratiā, & misericordiam, eamq; propter &
per Christum, Siquidem extra Christum nul-
la est consolatio, nulla salus, nulla spes, nul-
lum auxilium, In unico hoc Christo, omne so-
lamen, omnis refocillatio, omne præsidium
& subsidium, breuiter tota salutis nostræ ra-
tio, omnis in illo gratia & misericordia, mul-
to & in infinitū maior, uberior, & sublimi-
or, q̄ quisq; hominum queat uel comprehen-
dere uel optare. Deus nobis fidem firmam &
cōstantem largiri dignetur. In

In hanc formam, uel prolixiore uel suc-
cinctiore oratione, pro ut res poposcerit,
agrotantem consolaberis, Ac moneo frater in
Domino, ut quanto conatu studioq; potes, ab
horrenda atq; terribili peccatorum & mor-
tis contemplatione animū auoces, inq; solum
Christū omnes intendas cogitationes, in hunc
oculos mentis figas, huic toto pectore adha-
rescas, hunc imbibas, hunc plena animi fidu-
cia inuoces huic te totum committas. Siqui-
dem in hoc Christo nihil inuenies aliud q̃
summam innocentiam, iusticiam, uitam &
salutem, quæ omnia à Christo in te deriuata
tua iam sunt, si modo Christum ut salutis tuæ
authorem & redemptorem agnoscere uo-
lueris. Quare iterum iterumq; moneo, to-
tiesq; inculco (nec id temere,) ne peccatorum
memoriam apud animum tuum renoues per-
pendensq; eorum multitudinem atq; magni-
tudinem te excrucies, Peccatis procul able-
gatis solum Christum crucifixum pone ob o-
culos, hunc cordi tuo insige, in hoc sit totus
animus tuus, & sensus tui, ad hunc plena fi-
ducia confuge, huic mordicus & indiuulse
toto pectore adhere, Hac ratione aduersus
inferorum

inferorū portas quantumuis diras illas,
quantumuis sauas terrificasq; praeualebis ac
subsistes. Reuoca in mentem tibi quanta
humanitate, quanta clementia, quanta co-
mitate & benignitate Christus in Euangeli-
ca historia omnes peccatores, qui pœnitentia
acta ueniam expetiuerūt opemq; ipsius implo-
rauerunt, suscepit tractaritq;. Inuenies Mag-
dalenam, inuenies Latronem cruci ad dex-
tram affixum, inuenies Publicanum, inuenies
Zachcum, aliosq;, quos insigni humanitate
susceptos, a peccatis quamuis grauib; libe-
ros pronunciauit, Christus enim ipsissima est
gratia, misericordia, auxilium, consolatio,
uita, gaudium, & salus omnibus ijs, qui hæc
ab ipso expectant, & fiduciam suam in ip-
sum collocant. Deus omnia hæc propter Chri-
stum promisit, qui ueritas est, & mentiri non
potest. Nunq̃ itaq; nos fallat nunq̃ frustrabi-
tur, nunq̃ deseret nos.

Porro periclitanti de uita occurret etiam
sicubi lesisti & damno affecisti proximum
tuum, ut si uel furto uel ui abstulisti aliquid
uel famam alicuius constuprasti. Hic facies
idem, quod Christus in Cruce, orabis pro
omnibus

omn
nab
furt
eni
red
& d
si p
rest
naue
iniur
runt
non
bita
te al
remi
Siqu
& di
seriti
bis p

Cu
etam
nisi Ch

omnibus inimicis tuis, ijsq; ex animo condona-
bis omnes iniurias, Si quid tui ablatum est
furto, non reposces uiolentius, Si quid tu ali-
eni subduxisti, redde, si potes, aut cura ut
reddatur, nec celabis quicq; sed confiteberis,
& dolebis te peccasse, ueniamq; orabis. Quod
si propter fortunarum tenuitatem ablatum
restituere non potes, sat erit, si tu alijs con-
donaues, qui uel rebus uel corpori tuo uim &
iniuriam intulerunt, fama;q; tuae obtrectaue-
runt. Si, inq; his ex animo condonaues,
non est q; sis sollicitus, bono sis animo, nec du-
bita quin etiam remissurus sit tibi iniuriam a
te alteri illatam Deus, Neq; enim potest non
remittere ei delicta, qui proximo condonat.
Siquidem ipse docuit nos hanc compensandi
& dissoluendi rationem. Matth. 6. Si remi-
seritis hominibus errata sua. remittet & uo-
bis Pater uester coelestis,

Cum mors terrorem iniicit.

Cogitabis mortem per Christum deui-
ctam atq; ad internitionem deletam esse, Ac
nisi Christus nostri misertus mortem pro no-
bis

Matt. 10.
Philip. 1.

his oppetisset, mortis metus ingenti & horribili anxietate cruciatibusq; intolerabilibus nos uexaret, uerum uicta iam & pessumdاتا per Christum morte, Animæ Christo fidentiū mori et interire, non possunt, sed post emigrationem ex hoc corpore recta ad Christum proficiscuntur. Vt audit latro ille in extremis agens. Hodie mecum cras in Paradiso. Interim corpus conquiescit certa spe ad beatissimam illam immortalem uitam resurrectorum nouissimo die, augusta cum gloria, magnificentia, decore, ut renouatum clarificatumq; una cum anima in perpetuum uiuat cum Christo & electis omnibus, inter quos inuenientur etiam multi, qui nobis in his terris uel amicitia uel cognationis uinculo iuncti fuere. Ideoq; mortem piorum Sacrae literæ somnum uocant. Idem enim hoc caducum, fragile, imbecillum, mortale & computrescens corpus nostrum die extremo excitabitur ut excitatur homo somno sopitus, & mox extincta abolitaq; morte apparebit incorruptibile, gloriosum, formosum, firmum, salubre, immortale, sanum, purum, integrum, & spirituale. 1. Corint. 15. Hinc Psal. 116. ait, Quam preciosa mors sanctorū. Hæc

Hec, mi frater, apud animum tuum ex
pende, ne seducaris cum mundo qui prorsus
nos mori, corpus unā cum anima intercede-
re & interire, nihilq; nostri post discessum
ex hac uita superfuturum opinatur, Sed tota
uia totoq; cœlo errat, Neutiq; tam uile tamq;
despicabile est corpus nostrum coram Deo,
Suius illi, honor, gloria, & salus prepara-
ta & destinata est. Idē enim hoc corpus quod
circumferimus, quodq; lecto affixum morbo
conflictatur, torqueturq; idem, inquam, hoc
corpus renouatum & glorificatum unā cum
anima uiuet in æternum. Quod si corporis
iacturam faceremus, nec unq; id recuperare-
mus, neutiq; preciosa & magnifica, sed ui-
lis sed horribilis, sed teterima Sancto-
rum mors esset, Quocirca, non oscitanter hæc
expendens, animum uacillantem, bona spe
erectū, scripturæ sententijs fulcies. His crede
nihilq; addubita. Certa sunt & indubitata,
quæ dico. Vt Christi corpus in tertium usq;
diem sepultum, tertio die resurrexit, ad no-
uam & æternam uitam, nunq; denuo moritu-
rum, Ita & omnium corpora, qui in Chri-
sto obdormierunt, hoc est qui in Christum
credide-

crediderunt, quiescunt in monumentis ad
tempus dumtaxat spe certissima, letissima &
pulcherrima resurrectionis, resurrectione die
illo nouissimo in nouam & perpetuam ui-
tam, ubi nec peccatum nec mors ulla erit, nec
ulla calamitas, sed nihil aliud q̄ iusticia, inno-
centia, uita, gaudium, beatitudo, salus in sæ-
cula sæculorum. Promisit hæc Deus qui infi-
nitæ potentie est, qui ueritas ipsa est. Fient
itaq; indubie. Huius promissionibus fide, mi-
frater, Porro, testimonia scripturæ de carnis
resurrectione diligenter meditanda, diligen-
ter animo inculcanda sunt. Docet nos hoc
Paulus ut istiusmodi sermonibus de resurrecti-
one mutuo nos firmantes animos consolatio-
nibus erigamus. Nec ulla certiores, nulle ube-
riores consolationes dari possunt q̄ quæ ex
scripturæ testimonijs de resurrectione peti-
mus. Non humana uerba sonamus, sed Dei,
qui certò potenterq; præstabit quæ locutus est.
Nemo Dei uoluntatem immutare, nemo illius
propositum & sententiam impedire aut re-
morari potest. Immensa est potentie, uerax
est & fidelis, ineffabilis illius est & inexhau-
sta bonitas & misericordia. Nemo itaq; de
hoc ambiget.

Testimo

Testimonia de resurrectione mortuorum.

Matth. 13. Iusti fulgebunt ut sol in regno patris sui. Ioan. 5. Amen amen dico uobis qui sermonem meum audit & credit ei qui misit me, habet uitam eternam, & in condemnationem non ueniet, sed transiit a morte in uitam. Ioan. 6. Hec est uoluntas patris mei qui misit me, ut omnis qui uidet filium & credit in eum habeat uitam eternam & ego suscitabo eum in nouissimo die. Ioan. 8. Amen amen dico uobis, si quis sermonem meum seruauerit, mortem non uidebit in eternum.

Ioan. 11. dicit Christus Lazarum dormire, qui tamen expirauerat, cuiusq; cadauer iam sepulchro mandatum erat, sed Christus uite reddit mortuos, & uocat ea quae non sunt ut sint. (Rom. 4.) itaq; subdit, Ego sum resurrectio & uita, qui credit in me, etiam si mortuus fuerit uiuet, Statim post haec uerba excitat Lazarum, putrescentem iam quadriduanum & olentem.

Et quia natura in his agonibus pusilla

nimes sumus et meticulosi, ut ad credendum q
futura sit resurrectio, ad miniculi plus habe
remus, multi à mortuis ad uitam sunt reuo
cati temporibus Prophetarum & Apostolo
rum. Christus excitat à mortuis uiduæ filium,
(Luc. 7.) Excitat & principis synagoge fi
lium. (Luc. 8.) Excitat & Lazarum. (10.
an. 11.) Petrus item uitæ restituit Tabitham.
(Acto. 9.) Paulus Eutichum. (Acto. 20.)
Eliseus Propheta hospitiæ suæ filium. (4. Re
gum 4.) Elias Propheta Sareptanæ puerum
(3. Reg. 17.) mortuum ad uitam reuocat,
Deus item duos illos maximos et sanctissimos
uiros, Enoch (Gene. 5.) & Eliam (4. Reg.
2.) uiuos, unâ cum corpore & anima, ex hac
fragili, & misera uita raptos assumpsit ad se,
ut per illos significationem aliquam futura &
ueræ uitæ daret, ne iuxta Ethnicorum & Epi
cureorum opinionem, & nos post hanc cala
mitosam uitam, nihil nostri superesse crede
remus.

Porrò commonefacies pusillanimum egro
tum, ut cogitet, quid maximus ille & poten
tissimus Dominus mortis & uitæ, Iesus Chri
stus dicat Luca 8. Nolite flere non est mor
tua pu

tua puella sed dormit. Ratio incredula non intelligens Dei mysteria deridet hæc, Verum Christus uerbis fidem addens, simul cum dicto puellam mortuam uitæ restituit. Hic idem Dominus Iesus Christus animam tuam excipiet, custodietq; & nouissimo die, animæ corpus reddet, copulabitq; ad uitam æternam.

Ioan. 5. Venit hora in qua omnes qui in monumentis sunt audient uocem eius & prodibunt, qui bona fecerunt in resurrectionem uitæ. Rom. 8. Quod si spiritus eius qui excitauit Iesum a mortuis habitat in uobis, is qui excitauit Christum ex mortuis, uiuificabit & mortalia corpora uestra propter ipsius spiritum inhabitantem in uobis. 1. Cori. 6. Deus Christum dominum suscitauit, & nos suscitabit per potentiam suam. Caput decimum quintum primæ ad Corint. dulcissimis & efficacissimis consolationibus referuntur, ideo nullo auro æstimabile. In eo Capite Paulus resurrectionem nostram ita annectit affigitq; Christi resurrectioni, ut separari & diuelli inde non possit, in hanc sententiam.

Christus resurrexit à mortuis (id quod
est certissimum) ergo citra dubium resurge=
mus & nos, Christus enim caput est nostrum,
nos membra, Caput hoc non est sine membris
suis nec relinquit & deserit membra sua. Vbi
Christus est, ibi erimus & nos, sumus enim
membra corporis eiusdem, ex carne & ossi=
bus eius, Ephe. 5. Quis immensam illam glo=
riam inestimabilis & ineffabilis gratie mi=
sericordieq; pro dignitate satis deprædicare
potest, quod Deus è coelis se demittens ad in=
fima dignatus est homo fieri mortalis, ut ca=
duca hæc & fragilis hominum natura, diui=
ne naturæ unita ad uitam. immortalem,
per infinitam & incomprehensibilem diuini=
tatis uim atq; efficaciam, regni cœlestis con=
sors facta, prouheretur, Si crederemus tan=
tas diuitias nobis donatas, & tam beatum ui=
tæ genus nos manere, qui queso animo con=
sternari & angī possemus? Natura omnium
fidelium qui & ante & post Christum fue=
runt & futuri sunt, extradubium in Christo,
uero homine, & uero Deo immortalita=
tem induit. Vberima itaq; & efficacissima
est consolatio de resurrectione Christi, qua

Paulus Corinthiorum animos firmat, ubi inquit. Christus surrexit a mortuis, primitiæ eorum qui dormierunt fuit, postq̃ per hominem mors, etiam per hominem resurrectio mortuorum, Quemadmodum enim per Adam omnes moriuntur, ita et per Christum omnes uiuificabuntur unusquisq̃ in proprio ordine, primitiæ Christus, deinde ij qui sunt Christi. Addit hic Paulus, similitudinem de rebus naturalibus, unde corporum resurrectio clare et manifeste percipi et declari potest, Sumpta est autem similitudo a semine, quod ab agricola aridum in terram proiectum, moritur quasi, computrescitq̃, Non tamen prorsus perit terræ mandatum, sed prodit e terris amoena, eleganti lataq̃ forma ac specie nouum et recens. Sic et corpus nostrum resurget non corruptibile, caducum, fragile, flaccidum interituum, q̃, uti nunc est sed speciosum, elegans, formosum, forte, uiribus integris, et immortale in uitam eternam.

Hec est uia per mortem hanc corporalem in ueram et eternam uitam in ueram patriam. Caro et sanguis hereditatem regni Dei.

ni Dei, in quo nihil nisi uita est, consequi non
potest. Atq; ob id oportet corruptibile hoc
corpus induere incorruptibilitatem & mora-
tale hoc induere immortalitatē. Tum fiet ser-
mo qui scriptus est. Absorpta est mors in ui-
ctoriam. Esa. 25. Osee 13. Qui credunt in
Christum iam peccatum, mortem & inferos
uicerunt, ideo mortem contemnentes, & in
Christo iam fortes & animosi, dicent, Vbi
mors aculeus tuus? Vbi tua inferne uictoria?
Aculeus mortis peccatum est, potentia pecca-
ti lex. Sed laus Deo qui dedit nobis uicto-
riam per dominum nostrum Iesum Christum.
Addemus et alias sententias plenas uberrima
consolatione. 1. Corinth. 4. Qui Dominum
Iesum Christum suscitauit ex mortuis, susci-
tabit & nos. Phil. 3. Nostrū politicum in
cælis est, ex quo & seruatorem expectamus
Dominum Iesum Christum, qui transfigura-
bit corpus nostrum humile ut conforme red-
dat corpori suo glorioso secundum efficaciam
qua potest etiam subijcere sibi omnia. Colo.
3. E mortui estis & uita uestra abscondita
est cum Christo in Deo. Quandocunq; Chri-
stus manifestatus fuerit uita uestra, tunc &
uos cum

uos cū illo manifestabimini in gloria. 1. The
ssa 4. Nolo uos ignorare fratres de his qui
obdormierunt ne doleatis, quomodo
et ceteri non habentes spem. Nam si credi-
mus quod Iesus mortuus est, et resurrexit,
sic et Deus eos qui obdormierunt per Iesum
adducet cum illo.

Solatur et Paulus Timotheum discipu-
lum articulo resurrectionis, 2. Timo. 2. His
uerbis. Memento Iesum Christum resurrexis-
se a mortuis ex semine Dauid, secundum E-
uangelium meum, Si commortui sumus cum
Christo et conuiuemus, si sufferimus et con-
regnabimus. Hebre. 2. dicit Christum per
gratiam Dei pro omni gustasse mortem. Et
ibidem ait, Christum participem factum car-
nis et sanguinis, id est, uerum hominem su-
isse, ut per mortem aboleret eum qui mortis
habebat imperium, hoc est, diabolus, et li-
beros redderet eos, quicunq; metu mortis per
omnem uitam obnoxij erant seruituti.

2. Timo. 1. Deus saluos fecit nos, et
uocauit uocatione sancta non secundum
opera nostra, sed secundum suum proposi-
tum et gratiam qua data est nobis per Chri-

stum Iesum ante tempora aeterna, sed palam
facta est nunc per apparitionem seruatoris
nostri Iesu Christi qui mortem aboleuit, ui-
tam in lucem produxit ac immortalitatem.

1. iohan. 3. Scimus q̄ translati sumus de mor-
te ad uitā, quia diligimus fratres. 1. iohan. 4.
In hoc apparuit charitas Dei in nobis q̄ fili-
um suum unigenitum misit Deus in mundum
ut uiuamus per eum. Iob. 19. Scio q̄ redem-
ptor meus uiuit & in nouissimo die de terra
surrecturus sum & rursum circumdabor
pelle mea & in carne mea uidebo Deum,
Quem uisurus sum ego ipse & oculi mei con-
specturi sunt & non alius.

Hæc scripturæ testimonia qui diligenter
meditatur, non potest non maxima consola-
tione ingentiq; leticia affici, eius rei exem-
plum nobis euidentissimum esse Paulus potest,
qui (Philip. 3.) ex animo gaudens gratula-
tur sibi, quod cognouerit Christum, &
potentiam resurrectionis illius, per quam
mors nostræ morti allata est, Nunc itaq; mors
ijs qui credunt in Christum, mortua est, nihil
nunc in morte terribile est quod formidan-
dum & extimescendum sit, præter imaginem
& spe

et speciem, perinde ut serpens extinctus,
pristinam quidem et terribilem illam imagi-
nem suam obtinet, ceterum ad ledendum ni-
hil in se uirium habet. Et quemadmodum per-
encum illum serpentem, a Mose in deserto
erectum (Num. 21.) diuini uerbi potentia
cum inspiceretur, uiui serpentes moriebantur,
nec Iudæi uiuentum serpentum ueneno infici
poterant, Ita et mors nostra moritur, sitq;
innoxia, et minime metuenda, si saluificans
Christi mortem oculis fidei fuerimus contem-
plati, Breuiter, mors assimilis imagini et um-
bræ mortis, imò ueræ uitæ initium et aditus
est. Christus qui ueritas ipsa est, Ioan. 8.
ait, Si quis sermonem meum seruauerit mortē
non uidebit in æternum. Qui quæso sit hoc?
Dicam. Homo Christi misericordia fidens,
propter fidem ex Euangelio haustam, Chri-
sto Domino suo, qui uera est uita, sic incor-
poratus est, ut ita dicam, et sic unitus et co-
pulatus, ut ab eo separari et duelli non pos-
sit. Hoc itaq; corpus ab anima sciun-
gitur, in spe minime dubia resurrectionis glo-
riosæ ad uitam æternam. Quippe intra bre-
ue temporis spatium corpus animæ redditur,
ut per-

ut perfruatur æternis gaudijs, Atq; ita in
Christum credens, æternam mortem corporis
& anima, hoc est, æternam damnationem
& ueram mortem non uidet. Siquidem pio-
rum mors, emigratio & profectio est ex uita
hac mortali in immortalem ad Christum ad
Angelos ad Sanctos omnes.

Cum infernus seu damnatio æterna occurrens terret.

Spiritus ille maleuolus, mirificam homi-
ni de prædestinatione sui sollicitudinem inij-
cit, diras has & horribiles cogitationes sug-
gerens. Quid si Deo non placeres? Quid si
te reieciisset? Qui scis te esse ex illorum nu-
mero quos ad uitam æternam elegit Deus?
Hæ ac similes tentationes longæ sunt duris-
sime, grauissimæq; animum discruciant & an-
gunt. Quapropter omni hic pede, quod dici-
tur, stes, constanterq; in hac acie partes tuas
tuearis, necesse est. Porro si uictoriam obti-
nere in prelio hoc uolueris, hoc stratagema-
te, hac arte illum aggrediari oportet, Mox
ubi hæ tentationes tibi à Satana immittuntur,

Caue

caue
caue
reffe
ue p
tane
tent
sem
mis
uita
ac se
que
dubi
gem
asser
in q
uoca
pct
Qui
sitissi
ta?
gere
Porr
antem
pari
scrips

caue descendas cum illo in disputationem,
caue cum illo te committas, illiq; ex aduerso
respondeas, uerum his uerbis cogitationibus
ue protelatum á te repelle. Auser te hinc Sa-
tana, abi in rem malam, Scriptum est, non
tentabis Dominum Deum tuum. Cum Deus
semper pro paterno suo in me animo maxi-
mis & infinitis beneficijs me affecerit, cum
uita hac me donarit, eamq; hastenus fouerit
ac seruarit, cum bonis omnigenis cumularit,
quæ esset dementia de illius misericordia ad-
dubitare? Cum me per Baptismum in gre-
gem suorum receptum albo Christianorum
asseripserit, cum ad Euangelium gratiæ suæ,
in quo se futurum patrem meum promisit, me
uocauerit, qui non optima quæq; ab ipso ex-
pectarem, summaq; mihi de ipso pollicerer?
Qui non esset propensissima & obuia expo-
sitissimaq; illius in me uoluntas? Quid mul-
ta? Stultissimum est & periculosum indul-
gere his cogitationibus de prædestinatione,
Porro autem cogitationes has alijs obrues &
antecuerter, quibus Deus tuum animum occu-
pari uult, uidelicet ijs quas Christus ipse præ-
scripsit. Ioan. 3. ubi inquit, Qui credit in
Christum

Christum non perit sed habet uitam eternam.
Audin q is qui credit in Christum, qui Chris-
tum sanctificationem salutem & iusticiam
suam agnoscit, damnari non possit? q; sit
salutis & uitæ eternæ consors futurus?
Quotquot itaq; misericordia Christi fidunt,
extra controuersiam ē numero sunt eorum
qui electi sunt ad uitam eternam, in Christo
præsciti & prædestinati, iam olim in librum
uitæ conscripti. At qui prædestinati sunt ad
uitam eternam, ij imagini Christi conformes
sunt, Fidem autem ob quam coram Deo iusti
reputantur, non nisi ex uerbo Dei concipi-
unt, Hac itaq; fide, hoc est, fiducia miseri-
cordiæ gratis propter Christum donatæ sal-
uantur. Certissima hæc sunt, & longē ueris-
sima. Deus nec falli potest nec fallere quenq;
Consilium hoc est Dei patris benignissimi &
uere philanthropi. Hæc sic ab eterno propo-
suit sic præsciuit, sic præfiniuit. Rom. 8.
Non est igitur q te morentur aut perterrefa-
ciant, ea quæ Hostis ille salutis nostræ inui-
dens, exitium animæ nostræ moliens suggerit
hisq; opponit. Fac modo credens Christo, fi-
ducia misericordiæ te erigas, nec quicq; erit
periculi.

periculi. Nam si spem & fiduciam tuam figis
in Christum, Christus tuus est & tu Christi
es, Hoc te redimente perire & damnari nul-
lo modo potes. Siquidem Christo credentes
per patrem pertrahuntur ad Christum (Ioan.
an. 6.) Per eundem eos saluari, nec quenq̃
ex ijs perire uult. Ioan. 10. Quapropter
fac forti sis animo, fac constanter credas &
bonam spem de Christo concipias. Quicunq̃
in Christum credunt, iidem ad uitam eternam
prædestinati sunt. In Christum itaq̃ oculi
intendendi ad illum confugiendum, hic uni-
cus & uerus seruator noster apprehendendus
fide est, si saluari uoluerimus. Hic unus-
quisq̃ diligenter expendat seriam illam ex-
hortationem Pauli. Hebre. 12. cuius uerba hæc
sunt, Per tolerantiam curramus in proposito
nobis certamine, respicientes ad fidei ducem
& consummatorem Iesum qui proposito sibi
gaudio pertulit crucem ignominia contem-
pta, & ad dextram throni Dei consedit.

Porro oēs tentationes quibus uexatus est
grauissimis Christus, nostra caussa pro nobis
pertulit, teste eodem Paulo. Hebre. 4. Non
habemus Pontificem, qui non possit affici sen-
su in-

sum infirmitatum nostrarum, sed tentatum
per omnia iuxta similitudinem absq; pecca-
to. Accedamus igitur cum fiducia ad thronum
gratie ut consequamur misericordiam & gra-
tiam inueniamus ad oportunum auxilium.
Hæc, frater mi, imprime animo tuo. Datus
est nobis Christus primum in hoc, ut nos
redimeret, reconciliaret, & salutis eterne
participes faceret, Deinde, ut esset exemplum
nobis ad uitam pie tum exigendam tum de-
fungendam. Quod si itaq; pie & sceleriter
diem tuum obire uoles, fac Christi morte ti-
bi ob oculos posita, ad illius exemplum & tu
uitam finias. Quippe Christus propositus est
nobis exemplum imitandum in uita, in omni
afflictione, in morte. Nemo pie uiuet, ne-
mo afflictiones perferet, nemo mortem sceler-
ter subibit, nisi Christi uitam, & mortem si-
bi proposita, imitatus fuerit. Christi morte
omnium priorum mors absorpta est & aboli-
ta. Quocirca considerabis & meditaberis
diligenter quale mortis genus habuerit,
quomodo in agone illo longe omnium acer-
rimo gesserit sese, cum pendens in cruce gra-
uissimis tentationibus obrueretur, Hunc Chri-
stum imitare inuocato Dei auxilio. Primo

Primó tentabatur morte, cum obijceretur
illi. Alios seruauit seipsum non potest serua-
re. Ac si dicerent, iam actum est cum illo,
Moriendum est illi & pereundum omnino.
Nemo eum manibus nostris extortum libera-
bit. Ad hunc modum tibi quoq; Hostis ille
noster irreconciliabilis terrorem mortis incu-
tiet. Sed tu contra audentior ito, Collige ani-
mum, cumq; spe bona confirmato, Christus ho-
stem istum uictum pessum dedit. Vinces & tu
eundem per Christum. Obtende scutum fidei
in Christum. Dominus tuus Christus, Rex
gloriæ, idemq; Dominus uite, non factus est
morti obnoxius, sed uiuit & regnat, Hic Do-
minus & uindex tuus, uiuens & regnans non
destituet te, non patietur ut ullam in te tyran-
nidē mors exerceat, Frustrari te non potest,
nec mentitur, cum ueritas sit. Hanc de illo fi-
duciam concipe, optima quæq; tibi de illo pol-
licere, uiuesq; cum illo in omne æuum.
Quod autem uult te tentationibus conflicta-
tum, mortem corporis subire, id omnino tua
caussa sit. Neq; enim alia uia in ueram il-
lam & eternam uitam transmigratur, q̃ per
corporis mortē. Relinquēda itaq; & deponē-
da &

da & hæc uita, si æterna potiri uolueris. Itã
post uitam hanc, incipies demum uerè uiuere.
Præterea prodest etiam ad hoc mors hæc cor-
poralis, ut degustata eius amaritudine &
acerbitate experiaris & agnoscas quam ar-
dens fuerit Christi in te amoris affectus, &
inestimabile beneficium in te contulerit, cum
pro te mortem oppetens suo corpore depen-
deret & expiaret omnia delicta tua, morte
in totum extincta & abolita, portisq; inse-
rorum deiectis, subuersis, conquassatis. Nunq̃
enim experiri aliter & intelligere potuisses,
quanta esset energia & potentia uitæ in Chri-
sto, quæ mortem nostram absorpsit, nec bene-
ficij magnitudinem agnouisses, nec tã ardentem
gratias egisses Christo Domino & Redemptori
tuo. Quocirca uiuente Christo uiues & tu,
eritq; tibi mors hæc somnus quidam sælix &
salutaris, aditusq; & ianua in ueram & be-
atissimam illam uitam.

Secundo, tentabatur Christus etiam peccato,
ut homo scelerosus & grauissimi crimi-
nis reus, cum exprobraretur illi. Si filius
Dei es, descende de cruce. Seruasti alios, quin
seruas & te? Hæ contumeliose uoces quid
aliud

aliud sibi uolunt q̄ q̄ iudicarint illum fraude,
dolis, uasfricie, technis, & artibus malis im-
posuisse hominibus nihilq; minus esse q̄ Dei fi-
lium, imò hominem scelestissimum improbi-
sum & teterrimum. Assimiliter hominem
iam de uita periclitantem tentans Satan quic-
quid unq̄ contra Deum admissum est ab illo,
offert, totaq; peccatorum plaustra illius ani-
mo suggerit, eaq; in immensum exaggerata,
ut atrocitate & magnitudine peccatorum de
misericordia Dei & uenia hesitatem, ad de-
sperationem adigat. Et hic pede fixo fortiter
resistens, hostem impetentem te, his uerbis ex-
cipies. Fateor me maximum & grauissimum
peccatorem esse. Verum Christus nullius pec-
cati reus, agnus ille insons, in cuius ore do-
lus inuentus non est, propter peccata mea di-
ram mortem passus est, ab illo omnia expiata
sunt, quācumq; & quotcumq; sint, pro om-
nibus abunde satisfactū est, Mors Christi eti-
am meorum peccatorum propiciatio est.
Christus uere languores meos tulit Christus
uere dolores meos ipse portauit, Vulne-
ratus est propter iniquitates meas, attritus est
propter scelera mea, Liore eius sanatus sum.

Omnia mea peccata in se transtulit, Nulla
nunc ego agnosco, Christo gratias ago qui
omnia suo corpore dependit.

Tertio, tentatus est & inferno seu dam-
natione eterna, cum objicerent illi, Speravit
in Domino, eripiat eum, saluum faciat eum,
quoniam uult eum. quasi dicerent, Omnis illū
spes in Deum frustrabitur, Deus illum auer-
satur atq; abominatur, & ad inferos detru-
sum in perpetuum damnabit. Cum & te
istiusmodi tentationibus, Tentator ille, lace-
sit, caue pedem loco moueas. Non est q̄
contremiscas, nihil extimescas, Nihil mo-
ueant te q̄ uis grauiā quē offert. Excute ani-
mo & procul relega ā te tam pecca-
tum q̄ mortem & infernum. Nihil in te iu-
ris habent, si in Christum oculos conieceris,
Hunc apprehende, huic te totum commenda.
Christus tuus est, totum se tibi Christus ima-
pendit, Hic ā tyrannide Diaboli ac eterna
damnatione inestimabili precio te redemit.
Christus hic est innocentia tua, & uita tua &
iusticia tua. Caue modo ne cor tuum ā Chri-
sto crucifixo tentationibus ullis auocetur. Si
huic Christo adhaeseris, tāq̄ in excelsam & fir-
missimam

missimā atq; insuperabilem petram colloca-
tus, tutus es aduersus omnes inferorum por-
tas, ut cum Christo exclamare possis, Psal. 16.
Prouidebam Dominum in conspectu meo sen-
per, quoniam a dextris est mihi ne commoue-
ar. Propter hoc letatum est cor meum & ex-
ultauit lingua mea, insuper & caro mea re-
quiescet in spe. Notas mihi fecisti uias uitæ,
adimplebis me leticia cum uultu tuo, delecta-
tiones ad dextram tuam usq; in finem. Per
talem fidem in Christum filius Dei, frater &
coheres Christi, uitæq; eternæ consors es. Hæc
fides iustificat iustos, hoc est, in Christum cre-
dentes. Propter hanc fidem benedictus filius
coelestis patris es, & emigrans hinc, proficisce-
ris in regnum cœlorum, electis filiis ab exor-
dio mundi præparatum.

Gala. 3.

Ioan. 1.

Matth. 25

Quod si uero in tentationibus nutat &
uacillat fides tua, cumq; uoluntatem Dei
patris non satis patienter moderateq; fers,
cum dilectio tua erga Deum subfrigida,
cum spes infirma & tenuis est, metuisq; ob-
id, ne satis bene conueniat tibi cum Deo neue
cum habcas insensum. Hæc sane grauissima
& laboriosissima difficillimaq; est tentatio.

D 3

Sed tu

Sed tu, Mi frater, apud te cogitabis tibiq;
persuadebis, q; Christus propter te intolerabi-
lem & inuincibilem tentationem sustine-
rit, in qua apparebat nullum usq; auxilium,
solatium, subsidium aut patrocinium, in qua
uisi sunt, Deus totusq; mundus atrocissimi &
insensissimi hostes esse, cum exclamaret, Deus
meus Deus meus quare me dereliquisti. O
horribilem & durissimam tentationem hanc,
Bone Deus, q; fuit acerba, q; grauis, q; dura,
q; amara mors illa, quam pro nobis subiit
ut uiam crucis nobis facilem redderet. Cum
itaq; Christus ultro his tam horribilibus in-
tolerabilibusq; anxietatibus & calamitatibus
se se subiecerit immerferitq;, uolente hoc coe-
lesti patre nostri amantissimo, hauddu-
bie scit & agnoscit nostram etiam infirmita-
tem, haud dubie nostri misertus stricto iure no-
biscum non aget & multa imbecillitati no-
strae condonabit. An non ipse adeo omnes ad
se inuitans, Venite inquit, omnes ad me qui
laboratis & onerati estis & ego reficiam
uos. Que quaeso uberior consolatio, que
maior ulla dari posset? Multa quidem &
ualde graui hominem molestant, & angunt.

Quid

Quid quaeso grauius terrere, quid crudelius
discrutiare & torquere conscientiam homi-
nis peccatis obruti potest? quod cum dubitat de
Dei misericordia, cum metuit ne auersetur
ipsum Deus & a se reijciat, cum fidem seu fi-
duciam hanc misericordiae concipere non po-
test & se ut membrum aridum amputatum
& reiectum iri imaginatur. Hic adsis Iesu
Christe praesenti auxilio & subsidio tuo, hic
refocillatione opus est, ne atra haec & uiolen-
ta horrida; fluctuum tempestas miserum ho-
minem obrutum demergat. Sed non est quod
ambigamus, Non est uanus Christus, Promis-
sa apparere faciet, inuabit & refocillabit
nos. Vbi itaque non satis firma est fides tua, ubi
formidine & pauoribus couentitur pectus
tuum, ubi te de misericordia Dei addubitare,
adeoque nulla fide praeditum esse sentis, confe-
stim Deum inuoca, apud illum misericordi-
am & incredulitate tua deplora, illius operum
ardentibus uotis expete, & reficiet inuabitque
te, hincque illum glorificatum praedicabis. Re-
cepit se hoc facturum, & faciet, tu modo ca-
ue ne inuocare cesses, Indefinenter suspirijs ex-
imo pectore ductis patrem illum omnis con-

solationis implora, ne auertat á te faciē suam,
Tuam illi imbecillitatem, adeoq; omnia quae
te angunt & cruciant in illius sinum effunde,
exclama cum discipulis (Luc. 17.) Domine
adauge mihi fidem. Item, cum patre Lunati-
ci (Marc. 9.) Credo Domine, succurre in-
credulitati meae. Domine ad adiuvandū me
festina, anteq̃ mole hac depressus submergar
Misericordia tua super omnia opera tua, O
clementissime ó benignissime Pater, Domine
Deus salutis meae, susceptor meus & refugi-
um meum, ne intres in iudicium cum seruo
tuo, Christus iusticia mea est, & redemptio
& innocentia mea, qui propter me acerbis-
simam & crudelissimam mortem obire susti-
nuit. Moucant te haec, O pater omnis mise-
ricordiae, Propter hunc Christum filium tu-
um miserere mei, confirma & corrobora cor
meum fide in Christum, Consolare me con-
solationibus Spiritus sancti ut potiar gaudijs
aeternis in Christo in perpetuum, Amen.

Ad hunc modum laborans, luctans, &
pugnans cum imbecillitate tua, incredulita-
temq; & pusillanimitatem tuam accusans &
deplorans apud Deum, si Christum appre-
hend eris

henderis eiꝑ; apprehenso tenaciter & mor-
dicus adhæseris, uotis flagrantibus & inde-
fessis auxilium expetens oransq; ut ipse in tu-
um se locum substituens ea quæ tibi desunt sup-
pleat. Si hæc feceris, tunc omnia se optime
habent. Tunc bene & præclare tecum agi-
tur, nihil est periculi, Salua res est. Siquidem
hæc duo, credere in Christum, & uotis ar-
dentibus fidem expetere, non multum inter se
distant. Sis, licet, imbecillis & pusillo animo
præditus, hoc te tamen soletur & erigat, q̃
Deus mandat & uult se inuocari, q̃q; pro-
misit se inuocatum, exauditurum, & auxilio
subleuaturum. Porro ut nihil iustius a Deo
petitur q̃ uera fides, ita nullam oratio-
nem exaudit citius aut libentius q̃ eam q̃ ho-
mo nihil in se boni inueniens, suam infirmita-
tem, suam tenuitatem & miseriam agnoscens,
suam incredulitatem deplorans & deuouens,
effundit, anxijs & creberrimis suspirijs, ar-
dentissimisq; uotis fidem expetens. Hæc uota
hæc suspiria, hæ orationes, hæ exigua
& quantulacumq; fides, profecto scintilla est
clara & pia, semen Dei, quæ nõ nisi Deo ope-
rante & efficace in nobis, exoritur, qui per

Prophetam Isaiam ait de Christo. Non extin-
guet linum fumigans & calanum quassatum
non conteret. Quapropter fac constanter
credas in Christum, uel certe uotis ardenti-
bus ora ut possis credere, deplorans apud De-
um incredulitatem tuam, Hec si feceris nihil
dubitabis te a Deo iustum reputari, te esse fili-
um Dei, qui non temere nec frustra Christo
filio suo unigenito nostram imbecillitatem, no-
stra peccata, imposuit. Apud Matth. cap. 5.
ipse Christus ait. Beati paupere: spiritu, quo-
niam illorum est regnum coelorum. Beati qui
lugent, quoniam consolabuntur. Beati qui
esuriunt & sitiunt iusticiam, quoniam satura-
buntur. Hec & tibi dicta sunt, Frater cha-
rissime, hac proprie in te competunt. Mores
& angeris ob uitam male actam, ex anima
doles, sitis & esuris iusticiam, confide, bo-
no sis animo, quæ concupiscis, accipies iamq;
es iustus coram Deo per Christum. Hinc ex-
emplo Christi & Stephani, Spiritum tuum
manibus Dei patris commendabis, in hac uer-
ba. Commendo, O pater clementissime, in
manus tuas spiritum meum, imò tuum spiri-
tum, cum tu eam corpori inditum ad tempus
michi

mihi commendaris, cum propria tui imago,
sit & simulachrum ad tui similitudinem effi-
ctum, cum propter eundem redimendum uni-
genitus filius tuus sanguinem suum preciosis-
simum profuderit. Hunc inq̃, spiritum tuum
iterum iterumq; commendo in manus tuas,
O pater in dulgentissime, ó Deus omnis mi-
sericordiæ, Tuus sum, quantus quantus sum,
Tuum queso suscipias, serues & uita æterna
dones, per Iesum Christum filium tuum uni-
genitum, Dominum nostrum, Amen, Amen.

Parenæsis ad omnes Christi nomen professos.

Nunc uos, quotquot nomine Christiano-
rum insigniti estis, obsecro & obtestor per
misericordiam Dei, ut tandem aliquando re-
lietis pristinis & horrendis istis tenebris &
erroribus, ad meliorem uitæ frugem redeatis,
summo animi studio & religione uerbum Dei
salutare susceptum audiat, citraq; intermis-
sionem pulsantes, patrem in cœlis per Chri-
stum rogetis, ut nos erudiat & uera Christi
cognitione illuminet, ut abnegata impietate
& mun-

et mundanis concupiscentijs, sobrie et iuste
et pie uiuamus, in presenti sæculo, expec-
tantes beatam illam spem et apparitionem
gloriæ magni Dei, et seruatoris nostri Iesu
Christi, qui dedit semetipsum pro nobis ut
nos redimeret ab omni iniquitate et purifi-
caret sibiipso populum peculiarem, sectato-
rem bonorum operum.

Reluxit nobis, immenso Dei beneficio,
uerbum illud gratiæ, lucis, et omnis conso-
lationis. Habemus exempla illustria et plu-
rima in diuinis literis, inexhaustam Dei er-
ga nos bonitatem, longanimitatem, et cle-
mentiam testantia, unde uidere est quod non ue-
lit Deus ut perdamur, sed ut cōuertamur et ui-
uamus, quod cito deferuescat illius etiam iustissi-
ma ira, quod facile poena, quam meruimus super
sedcat, ubi serio pœnitentiam agentes de
emendanda uita cogitamus. His o Fratres, moti,
et nos ad Deum in omnibus afflictionibus
confugiamus, ab hoc indefessis precibus
contendamus, ut condonatis clementer pecca-
tis omnibus, propter dilectum illum filium su-
um Iesum Christum, nos seruare, fouere, te-
gere, consolari, breuiter in omni necessitate
presenti auxilio adesse dignetur. Da

1. *David coniectus in extremum periculum*
2. Reg. 24. cum propter ipsius peccatum,
pestis saevicia septuaginta hominum millia in=
tra dies pauculos intercidissent, mox ubi con=
fugisset ad Deum confessus peccatum, orans
ueniam, misericordiam Dei implorans, ex=
tructoq; altari in area Areuna Iebusæi, ho=
locausta & pacifica obtulisset, Deus propi=
ciatus est terræ, inquit scriptura, & cohibi=
ta est plaga ab Israel Huius exemplo & uos,
fratres charissimi, confitentes peccata, implo=
rate gratiam & misericordiam Dei, offeren=
tes acceptum Deo cordis pœnitentis & con=
triti sacrificium, adcritq; uobis auxilio suo
nec unq̃ uos deseret.

Itidem & misso Iona minatur Deus se=
Nintuen populosissimam & clarissimam ur=
bem euersurum, sed mox ubi ad concionem
Iona pœnitentiam egissent Niniuite, misertus
eorum Deus culpa condonata, supplicium re=
misit. Horum exemplum imitandum & uo=
bis proponite fratres. Ne diffidatis Dei mise=
ricordia, non dum etiam abbreviatum est
Brachium Dei. Et uult & potest iuuare nos
modo gratiam oblatam non respuentes illius
auxilium

auxilium inuocauerimus. Nonne per Paulum
palam testatur & proclamat, se diuitem esse
in omnes inuocantes se. Rom. 10.

Hoc quicquid est scripti mei, dilecti in
Domino fratres, quo imbecille membrum ego,
uobis reliquis membris in Domino (quantum
per temporis angustia, & affecti corporis ua
letudinem parum commodam liquit) prodes
se uolui, boni consulatis etiam atq; etiam ro
go. Mallem presens praesentes consolari si fi
eri posset. Verum cum id non liceat, oratione
pro uobis pietatis & uoluntatis meae propen
se officia sarciam & pensabo. Precor Chris
tum Iesum, medicum illum uerum & proba
tissimum, Pharmacopolam omnium affluentis
simum, ut hanc animae medicinam, e Phar
macopolio suo, hoc est, literarum sacrarum
penu diuite, collectam ac confectam, in cor
dibus uestris efficacem esse uelit, ut solida fides
in uobis crescat, dilectio Dei & proximi
flagret, ut in omni cruce patientes sitis, Christi
exemplum sedulo imitantes Christo ad extre
mum usq; halitum adhaereatis in spe certa ui
tae aeternae per Christum Iesum donate, A
men. Orate Deum & pro me mi
sero peccatore.

De

D

Te

m

ITE

fide
rum
beri
alij
sum
nihil

DE FIDE ET OPE

[RIBVS.]

Testimonia Scripturæ de Fi de ex Veteri & nouo Testamento.

ITEM DE REMISSIONE OMNI
um peccatorum.

ITEM DE GRATIA, DE PRÆSEN
ti auxilio & misericordia Dei.

Præfatio.

VNT NVNC PASSIM ET
heu nimium frequentes, qui
& pro concione & editis eti
am in publicum libellis profiten
tur & asserunt, hominem non
fide in Christum, sed merito propriorum ope
rum saluari aut iustificari, breuiter de
beri operibus nostris regnum cœlorum. Sunt
alij contra qui sic de fide docent, in immen
sum eam tollentes ac deprecâtes, ac si boni
nihil esset operandum, fidem ingentibus lau
dibus

dibus uehunt, Operum bonorum tamq̃ Mēa
garensum nulla ratione habita. Peccatur &
in hoc non leuiter. Siquidem ex fide, per di-
lectionem efficace emanant omnia bona ope-
ra. Ex his contrariarum sententiarum dissi-
dijs, multæ animarum cateruæ in salutis pe-
riculum uenerunt, Vtrum cumq; enim ex his
duobus contrarijs Doctoribus sequitur homo,
aberrat à uera uia, & à Deo per hoc amissus
& separatus condemnatur. Vt autem huic
errori occurramus medeamurq; locum de fide
& bonis operibus succincte & luculenter pro-
uirili explicabimus & illustrabimus, Ac pri-
mo docebimus. Quomodo boni
& sinceri uerbi Dei Docto-
res sint cognoscendi & a fal-
sis atq; erroneis discernendi.

Quisquis igitur docet & profitetur, nos
mera Dei gratia per Christi mortem & meri-
tum citra accessionem & adminiculum no-
strarum uirium aut operum, Dei filios & sal-
uos fieri, is Doctor à Deo missus est, in hoc
ueritas Dei est, hic sanus, hic sincerus uerbi
Dei præco est, huic tuto credi potest & debet.

Qui

Qui huic aduersatur, qui hunc conuicijs pro-
scindit, qui ignominia afficit, aut erroris
accusat, qui huic ob doctrinam iniuriam &
um infert, is lædit & blasphemat Dei iusti-
ciam & ueritatem. At qui docet, proprio-
rum operum meritis regnum cœlorum dari
& deberi, nec nos per solam & meram Dei
gratiam iustificari, hunc Concionatorem seu
Doctorem ablegauit & instruxit Satan om-
nis erroris fons & author, huius peccus An-
tichristi spiritus imbuit & occupauit, hic totus
in eo uiuit & uiget. Hunc talem Doctorem
omnes pij quibus sua salus curæ est, contem-
nent, execrabuntur, uitabunt cane peius &
angue, ut præsentissimum toxicon detesta-
buntur ut pestem teterrimam & seuissimam
fugient, ut blasphemum in Deum & anima-
rum tyrannum crudelissimum ne audire qui-
dem dignabuntur, tantum abest ut illi cre-
dant, nec huius doctrina ullo modo ferenda
est sed profliganda, funditus extirpanda &
in totum tollenda. Hinc colligi potest q. pie
& recte faciat & uoluntatem Dei exequa-
tur diuinamq. gloriam propaget & dilatet is
qui talē arguit, et coercet ei. summis uiribus

E

& acer-

et acerrime resistit et aduersatur, Omnia
quæ nobis sunt, Dei dona sunt. Omnis itaq;
Deo transscribenda laus, omnis illi debe-
tur honos et gloria.

Fides in Christum funda-
mentum, & basis, atq; ra-
dix est salutis æternæ.

PER VERAM ET SOLIDAM FI-
dem in Christum Iesum saluari et iusti-
ficari nos aperte et diserte dicit Ioan. 1. cap. 5.
Fides nostra uictoria est quæ uicit mundum.
Sine fide nemo placere potest Deo, nedum
saluari aut regnum cælorum mereri. His
astipulatur Paulus Rom. 14. ubi inquit. Quic-
quid ex fide non est, peccatum est, At pecca-
tum nihil meretur aliud quàm iram Dei et pœ-
nam, hoc est, mortem æternam, Nam, teste
Paulo, aculeus peccati mors est. Idem de fide
iustificante dicit et Christus ipse Ioan. 3. Qui
credit in filium Dei, habet uitam æternam.
Qui non credit iam condemnatus est. Item
Mar. 16. Qui non crediderit condemnabi-
tur. Item Ioan. 3. Amen, amen dico uobis,
qui au-

qui audit sermonem meum, & credit ei qui
misit me, habet uitam eternam & in con=
demnationem non ueniet sed transiuit a mor=
te in uitam. Similium sententiarum refertæ
sunt sacræ literæ quas paulo post recitabimus.
Cum itaq; fides fundamentum sit & radix sa=
lutis eternæ, docebimus atq; firmissimis ar=
gumentis probabimus, Fidem præstantissi=
mum & summum esse opus, quod a nobis
præstari possit.

Fides maximum est & excel=
lissimum utilissimumq;
opus, quod nos quidem facere, quò=
ut Deum nobis demereri
possimus.

Testatur hoc & comprobatur Dominus
ipse seruator noster Iesus Christus. Ioan. 6.
qui interrogantibus Iudæis, quid faciendum
esset ut operarentur opera Dei, hoc est, quæ
approbarentur & placerent Deo, respondit.
Hoc est opus Dei, ut credatis in eum quem
misit ille, hoc est, in Christum Iesum redem=
ptorem nostrum, a Deo patre nobis missum
& donatum.

Rom. 3.
Ephe. 2.

His Christi uerbis certe habenda est fides.
est itaq; fides praestantissimum opus, ex quo
reliqua opera omnia tamq; e fonte & scaturi-
gine quadam profluunt. Nec ullum opus
citra fidem quantumuis in speciem bonum &
magnum, bonum est aut Deo placere potest,
ita ut eo caelum mereri, aut se ad accipien-
dam gratiam idoneum reddere possit, ueluti
quidam Sophistarum ea de re nugantur &
somniaut. Quippe, teste Paulo, gratis nobis
contingit haec gratia per fidem non ex nobis
propter nostra opera uel merita, donum Dei
est, ne quis gloriari possit. Sed quisquis hic
es pius Lector, etiam atq; etiam rogo, ut di-
ligenter & attente uerba Christi seruatoris,
paulo ante citata appendas & alte in animu
demittas. Iussit credere in eum, quem Pater
misit. Nimirum Christus ille est, quem Pater
ad redimendos & liberandos nos, & ad fa-
ciendos filios Lucis misit, unde satis, & non
obscure intelligi atq; colligi potest, q; per so-
lam fidem in Christum Iesum saluemur, q;
per solum Christum filij Dei ad lucem illam
aeternam nati, & ex Satanae manibus tyran-
nideq; ex tenebris illis aeternis liberati &
crepti sumus.

latit

Iam itaq; qui credit q; Christus Dei fili-
us, adeoq; Deus ipse peccatores nos iram di-
uinam & eternam damnationē commeritos
patri reconciliarit, pro nobis mortem oppo-
tens, peccata nostra in corpore super li-
gnum perferens quō nos peccatorum grauif-
simo onere leuati, ac omnibus iniquitatibus
liberati, patri per Christum in fide mundi im-
maculati & sancti offerremur, Hoc inq; qui
corde credit, & ore confitetur, & pro tan-
to beneficio agit gratias Deo, illum glorifi-
cans & prædicans, is cum Christo, per quem
liberati & reconciliati Deo sumus, in omne
æuum uiuet in cœlesti patria, cuius hæreditas
contingit nobis per Christum, propiciatori-
um nostrum, neutiq; per merita nostra, aut
opera, Nostrum opus quantumuis magnum
& speciosum, adeoq; omnium mortalium ope-
ra, ad pro merendam gratiam plane sunt in-
utilia. Solius hic Christi meritum ualeat. Ex-
tra hunc nulla est gratia, nulla salus, nullum
usq; auxilium.

Christo debetur nostra fa-
lus, Hic honor totus illi
transscribendus est. E 3 Ho

Homo uera fide imbutus ad bene operan-
dum excitatur, & ultrò magna alacritate su-
um officium facit, proximum pro uirili iuuat,
uera cordis religione, & summo pietatis stu-
dio Deū laudibus uehit & glorificat, Christo
soli salutem suam fert acceptam, non suis ope-
ribus. Quod si nostris meritis per opera me-
reri regnum coelorum potuissemus, frustra
mortuus esset Christus, frustra patrem nobis
reconciliasset, frustra lapsum Adā expiasset,
frustra Diabolum uicisset. Ad quid opus fu-
isset Christo, si hæc nos præstare potuissemus
nostris uiribus? Verum reconciliare Deum
iratum non opus est uirium nostrarum, non
possunt hoc omniū hominū etiā infinita &
longe maxima opera. Quod si operibus pro-
mereremur coelum, certe patres sub ueteri
Testamento & Propheta promeriti fuissent,
qui summo studio & plurimis grauisimisq;
operibus Deo seruire, quos & amauit Deus
unice, Sed erat hoc supra omnes illorum ui-
res, nullis suis operibus peccatum originis ex-
piare, nec Dei iram sedare, multo minus ui-
tam æternam mereri poterant. Misertus itaq;
nostri Deus, Ioan. 3. dilectum filium suum
misit

misit ad nos, qui ea quæ nostrarum uirium
non erant præstaret, uiam nobis suis meritis
in regnum cælorum sterneret patefaceretq̃.
Qui ad hanc formam instituit uitam suam,
timens & glorificans Deum, omnem iustifica-
tionis & salutis suæ gloriam & honorem à
se in Christum transferrens, bonis operibus
non segniter studens, proximi commoda pro-
uehens, quanta potest diligentia cauens ne
usq̃ impingat & temere peccet, at ubi im-
prudenter lapsus est, pœnitentiam agens ue-
niam sibi dari per Christum postulans. Qui
hæc facit non ut promereatur his suis operi-
bus uitam æternam, sed in gloriam Dei om-
nipotentis, ut Dei uoluntati & mandatis ob-
temperet, is Deo placet, & per Christi me-
ritum iustificatus & regni cœlestis consors
factus, liberum habet ad patrem aditum
per Christi sanguinem, nec per ullam aliam
uiam.

Solus Christus spectandus.

Qui in Christum baptizatus est is crede-
re debet se saluari per Christi satisfactionem
& meritum, per solum Christum regni con-

sortium contingere. Quapropter etiam si omnia faceret opera à Deo præcepta non tamen ijs operibus niteretur aut cōsideret se regnum cœlorum meriturum, nec gloriaretur de operibus suis. Nam ut maxime opera tua placeant Deo, non tamen patitur ut gloriam inde uenemur, aut nobis ob ea quicquid tribuamus. Siquidem Deus operatur in nobis, si quid boni sit à nobis. Dei donum est, si quid est boni et dignum laude in nobis. Quo ore autem gloriaberis de donis alienis? nisi ante gloriam in illum à quo accepisti quæ habes, transtuleris. Errant ergo horribiliter qui uendunt alijs opera sua, Siquidem eo quod uendunt ea quæ Deo ut filij debent et proximo ex officio charitatis, inurunt sibi notam foedissimam summæ ingratitude, et ob id cum Lucifero esse sede lucis in tenebras extremas deturbabuntur.

Porro quid de operibus sentiendum sit, Christus docet, Luc. 17. ubi inquit, Cum omnia feceritis, quæ præcepta sunt uobis dicite, Serui inutiles sumus, Si Apostolos non uult gloriari de operibus, An non perfrictæ erit frontis qui se suis operibus cœlestia regna consecuturum sperat? Equidem seruus inutilis

inutilis hereditatem Domini sui iure nullo
expetere potest tamq̃ mercedem, cum ignavi
seruo nihil debeatur iure. Siquidem ijs dum=
taxat debetur merces qui strenue laboran=
tes officium suum sedulo faciunt. Non fuit au=
tem ab initio mundi præter unicum Chri=
stum qui Dei præcepta implevit. Cum itaq̃;
Apostoli (qui citra controuersiam præter cæ=
teros homines summis Spiritus sancti donis
præditi erant) Dei præceptis satisfacere non
potuerint atq̃; hinc ut serui inutiles à Christo
iudicati sint, nec ullam mercedem exigere au=
sint, Quo iure, qua fronte nostris meritis
cælum deberi gloriamur?

Porro cum omnia sensim in peius uer=
gant retroq̃; sublapsa serantur, constat mun=
dum ab Apostolorum temporibus magis ma=
gisq̃; degenerasse, hominesq̃; ad bene operan=
dum subinde segniores languidioresq̃; factos,
fidem & timorem erga Deum, & charita=
tem erga proximum penè refrixisse extin=
ctamq̃; esse, ut uidere est ex cap. Matth. 24.
Hinc conuincitur multo nos inutiliores ser=
uos esse q̃ Apostoli fuerint, Iam cum illi nihil
meriti sint, multo minus merebimur nos ope=
ribus

ribus nostris, qui multo nunc deteriores sumus.
Ergo operibus & meritis nostris hereditatem regni coelestis non deberi manifeste claret.
Cum itaque operibus nostris nihil proficiamus, quomodo expiabuntur peccata nostra? Audiamus Petrum. 1. cap. 2. Christus (inquit) peccata nostra suo corpore super lignum pertulit, ut nos peccatis mortui, iusticia uiueremus, eius uibice sanati sumus. &c. Item Christus ipse, Ioan. 3. Nemo, ascendit in coelum, nisi qui de coelo descendit, filius Dei. Et Paulus testatur nos aditum habere ad patrem per Christum non per opera nostra uel Sanctorum. Quippe Christus solus est propiciatio, salus, spes & uita nostra. Id quod palam fatetur, ubi inquit apud Ioannem. Ego sum uia, ueritas, & uita. Ego sum ostium, qui intrat per me, seruator. Et alibi, Venite (inquit) ad me omnes qui laboratis & onerati estis, & ego reficiam uos.

Porro, maximas debemus gratias & laudes immensas Deo patri, quod Christum uoluerit mori pro nobis, Assimiliter & filius laudandus & glorificandus, & obediens patri fuerit usque ad mortem, quo nos patri reconcilia-

conciliatos pristinae libertati per Adae lapsum
amissa restituit.

Omne bonum opus de= super.

Iuxta Iacobum. Imò me cogitare qui=
dem possumus ex nobis aliquid, teste Paulo,
qui idem & alibi, Deus inquit, omnia ope=
ratur in omnibus. Quod uero remunerat sua
dona in nobis gratiam dans pro gratia, hoc
est, regnum coelorum propter fidem, hoc no=
mine illi semper agenda gratiae & prædican=
da illius immensa misericordia, & Quid ha=
bes quod non accepisti, quid gloriaris quasi
non acceperis? 1. Cor. 4. & Rom. 15.

Porro Spiritus sanctus purificat cor cre=
dentis, Acto. 15. Purificato cordi dilectionem
Dei inserit, Porro Spiritu sancto credens ob=
signatur, Ephe. 1. & 4. Hinc fides per dile=
ctionem est efficax. Hac fide homo præditus
nihil non facit quod ad Dei gloriam & uti=
litatem proximi spectat. De hac fide uiua lo=
quitur Paulus Gala. 5.

Testimonia de Fide.

Domine

Hiere. 5. Domine oculi tui respiciunt fidem.

Abac. 2. Iustus ex fide uiuit.

Esa. 7. Si non credideritis non permanebitis.

Psal. 2. Beati omnes qui in te confidunt Domine.

Gene. 15. Credit Abraham Deo & reputatum est ei ad iusticiam.

Ioan. 3. Qui non credit iam iudicatus est.

Marc. 16. Qui non crediderit condemnabitur.

Ioan. 1. Dedit potestatem filios Dei fieri, ijs qui credunt in Deum.

Ibidem. De plenitudine eius omnes accepimus.

Ibidem. Gratia per Christum.

Ioan. 5. Amen amen dico uobis, Qui audit uerbum meum & credit ei qui misit me habet uitam eternam, & in iudicium non uenit sed transit a morte in uitam.

Ioan. 6. Hec est uoluntas patris qui misit me, ut omnis qui credit in filium, uitam eternam habeat, & ego resuscitabo illum in nouissimo die.

Ioan. 11. Qui credit in me uiuet, etiã si mortuus fuerit, Et qui uiuit & credit in me non morietur in eternum.

Ioan. 20. Beati qui te non uident & credunt.

Ioan. 3. Qui credit in filium habet uitam eternam,

Qui

Qui non credit non uidebit uitam.

Confide filia fides tua te saluum fecit.

Matth. 9.

Abi & quemadmodum credis fiat tibi.

Matth. 8.

O mulier magna est fides tua, Fiat tibi sicut uis.

Matt. 15.

Hæc scripta sunt ut credatis q̄ Iesus sit Christus filius Dei & ut uitam habeatis per fidem.

ioan. 16.

Arbitramur hominem iustificari per fidem sine operibus legis. Iusticia Dei (id est quæ coram Deo iusti reputamur) per fidem in Iesum Christum in omnes & super omnes qui credunt in eum, Iustificati sumus Gratis per gratiam ipsius, per redemptionem quæ est in Christo Iesu, quem proposuit Deus propiciatorem per fidem in sanguine ipsius.

Rom. 3.

Iustificati ergo pacem habemus coram Deo per Christum.

Rom. 5.

Quod si confitearis ore tuo Dominum Iesum & credideris q̄ Deus illum excitauit à mortuis saluus eris.

Rom. 10.

Omnis qui credit in illū non confunditur.

Super omnia assume scutum fidei quo possitis omnia iacula mali illius ignita extinguere.

Ephē. 6.

Impos

Hebre. 11. Impossibile est sine fide placere Deo.

Acto. 10. Remissionem peccatorum accipiunt per nomen Christi omnes qui credunt in eum.

Ibidem. Crede in Christum Iesum & saluus eris tu cum tota domo tua.

Philip. 3. Iusticia mea non ex lege sed per fidem in Christum.

Gala. 5. In Christo neq; circumcisio, neq; preputium quicq; ualet, sed fides per dilectionem operans.

1. Ioan. 5. Hec est uictoria qua mundum uincit fides nostra.

Ibidem. Qui credit in filium Dei, habet testimonium in se. Et hoc est testimonium quomodo uitam aeternam dedit nobis Deus, & haec uita in filio eius est.

His scripturae testimonijs clare & distincte iustificationis nostrae ratio probatur.

Subnectam & testimonia aliquot de remissione peccatorum per Christum, quae non oscitanter pensculata & altius animo impressa, uberrima & efficacissima consolatione, conscientias peccatis pressas & ad desperationem uergentes erigent. **Ioan. 1.** Ecce

Agnus

Agnus Dei qui tollit peccata mundi. Agnus
inquit, tollit peccata, non opera nostra.

Per Christum exuberavit gratia.

1. Timo. 1

Per Christum reconciliati sumus cum inimici Rom. 4.
effemus.

Per Christum ab ira Dei liberamur.

Ioan. 3.

Per Christum aditum habemus ad patrem. Ephe. 2.

Christum aduocatum habemus apud patrem. 1. Ioan. 1.

Christus est propiciatio pro peccatis no-
stris per Christi sanguinem mundamur a
peccatis.

Christus dilexit nos & lauit nos a peccatis Apo. 1.
nostris sanguine suo.

Per Christum qui mortuus est pro nobis ab Rom. 5.
ira Dei seruamur sanguine ipsius iustifi-
cati, Gloriamur in Deo per Iesum Chri-
stū, per quē reconciliationem accepimus.

Christus ad dextram Dei patris intercedit Rom. 10.
pro nobis. Sanguine Christi redempti
estis.

Per Christum filij Dei sumus.

1. Ioan. 3.

Per Christum habemus uitam eternam.

1. Ioan. 5.

Per Christum sanctificamur.

Hebre. 2.

Sanguine Christi non auro & argento libe-
rati sumus, Esai.

Esaias 53. de Christo ait, Languores nostros ipse tulit & dolores nostros ipse portauit. Ipse vulneratus est propter iniquitates nostras, attritus est propter scelera nostra; Liore eius sanati sumus.

Has sententias uere aureas diligenter expendamus, oremusq; ardentem ut nobis fidem ueram & uiuam Deus per Christum largiri dignetur. Fides autem, (cum dicitur fide iustificatur homo) significat fiduciam misericordie promissae propter Christum, cum dicitur itaq; Fide iustificamur, idem est ac si dicitur, iustificamur per misericordiam promissam propter Christum, si haec misericordia fide apprehenditur. Mens enim ubi perterre facta est agnitione peccatorum statuere debet remitti sibi peccata gratis propter Christum; per misericordiam, non propter dignitatem contritionis, dilectionis aut aliorum operum, cum hoc modo fide se mens erigit, donatur remissio peccatorum & reconciliatio. Iustificatio autem significat remissionem peccatorum & reconciliationem seu acceptationem personae ad uitam aeternam. Cum autem Deus remittit peccata, simul donat nobis Spiritum Sanctum

sanctum qui nouas uirtutes in pijs efficit. Non patitur hominem spiritus ocio contorpesce-
re sed ad omnia charitatis officia inflammat, & alacritatem quandam ad bene operandum in illo exuscitat.

De gratia & misericordia
Dei eiusque in omni necessi-
tate presentissimo auxilio sententia.

Esai. 43. Ego sum, ego sum Dominus,
& non est absque me saluator. Ego sum, Ego
sum ipse qui deleo iniquitates tuas propter
me, & peccatorum tuorum non recordabor.
Propter me (inquit) non propter opera no-
stra.

Zacha. 2. Ego ero ei, ait Dominus, mu-
rus ignis in circuitu & in gloria ero in me-
dio eius. Qui tetigerit uos tanget pupil-
lam oculi mei. Latere filia Zion, quia ecce
uenio & habitabo in medio tui.

Ioe. 2. Scietis quia in medio Israel ego
sum. Ego Dominus Deus uester & non alius,
Non confundetur populus meus in eternum.

Hiere. 31. Propitiabor iniquitati eorum.

Et peccatorum non memorabor amplius.

Ezechi. 36. Auferam cor lapideum de carne uestra Et dabo uobis cor carneum Et spiritum meum ponam in medio uestri.

Leui. 26. Deus per Moſen ad populum. Ambulabo inter uos, Et ero Deus uester, uosque eritis populus meus.

Dauid, Psal. 60. sub persona Dei. Ego sum cum ipſo in tribulatione, eripiam eum, Et glorificabo eum.

Psal. 24. uniuersae uiae Domini misericordia Et ueritas.

Ibidem, propter nomen tuum propitiaberis peccato meo Domine, multum est enim.

Psal. 31. Non saluatur Rex per multam uirtutem Et gygas non saluabitur in multitudine uirtutis suae. Fallax equus ad salutem. Ecce oculi Domini super timentes eum Et in eum qui sperant super misericordia eius. Dominus adiutor Et protector noster est.

Psal. 33. Exquisiui Dominum Et exaudiuit me Et ex omnibus tribulationibus eripuit me. Clamauit ad Dominum Et Dominus exaudiuit eum ex omnibus tribulationibus eius saluabit eum. Immittit Angelus Domini in circuitu

In circuitu timentium eum, & eripiet eos.
Gustate et uidete quoniā suavis est Dominus.

Psal. 30. Quam magna multitudo dulcedinis tuę Domine.

Psal. 32. Oculi Domini super timentes eū et super eos qui sperāt in misericordia eius.

Psal. 36. Reuela Domino uiam tuam & spera in eum & ipse faciet.

Psal. 46. Deus refugium nostrum & uirtus, adiutor in tribulationibus, propterea non timebimus, etiamsi turbaretur terra &c.

Psal. 52. Misericordia Domini plena est terra.

Psal. 85. Tu Domine suavis & mitis & multę misericordię omnibus inuocantibus te. Tu Domine Deus miscrator & misericors, Patiens & multę misericordię & uerax.

Psal. 93. Secundum multitudinem dolorum meorum in corde meo consolationes tuę letificauerunt animam meam. Factus est mihi Dominus in refugium & Deus meus in adiutorium spei meę.

Psal. 27. Dominus protector uitę meę a quo trepidabo?

Psal. 33. Iuxta est Dominus his qui tri-

bulato sunt corde & humiles spiritu saluabit.
Multæ tribulationes iustorum, sed de omni-
bus liberabit eos Dominus.

Psal. 103. Qui propiciatur omnibus ini-
quitatibus tuis, qui sanat omnes infirmitates
tuas. Faciens misericordiam Dominus & iu-
dicium omnibus iniuriam patientibus. Mise-
rator & misericors Dominus, longanimis &
multum misericors. Non in perpetuum irasce-
tur. Non secundum peccata nostra facit nobis
neq; secundum iniquitates nostras retribuit
nobis. Secundum altitudinem cæli à terra
corroborauit misericordiam suam, super ti-
mentes se. Quantum distat ortus ab occasu
longe fecit à nobis iniquitates nostras. Quo-
modo miseretur pater filiorum misertus est Do-
minus timentibus se, quoniam ipse cognouit
figmentum nostrum.

Ioel. 2. Conuertimini ad Dominum De-
um uestrum, quia benignus & misericors est
patiens & multæ misericordiæ & præstabilis
super malicia.

1. Cor. 4. Quid habes quod non accepis-
sti. Quod si etiam accepisti quid gloriaris
quasi non acceperis.

2. Cor.

2. Cor. 10. Qui gloriatur in Domino
gloriatur.

2. Cor. 11. Si gloriari oporteat de his quæ
infirmittatis meæ sunt gloriabor. His uerbis
significat Paulus se citra gratiam et afflatum
Spiritus sancti nihil boni agere posse.

Rom. 8. Reputo non esse pares afflictio-
nes presentis temporis ad gloriam quæ re-
uelabitur erga nos.

Rom. 10. Perfectio legis Christus ad
iustificationem omni credenti.

Rom. 9. Gentes quæ non sectabantur
iusticiam, apprehenderunt iusticiam, iustici-
am autem eam quæ est fide. Contra Israel qui
sectabatur legem iusticiæ ad legem iusticiæ
non peruenit, propter quid? Quia non ex
fide, sed tamq̃ ex operibus legis.

Rom. 11. Quod si per gratiam, non iam
ex operibus Quandoquidẽ gratia iam non est
gratia. Sin ex operibus iam non est gratia.

Gala. 3. Conclufit Scriptura omnia sub
peccatum, ut promissio ex fide Iesu Christi
daretur credentibus.

1. Cor. 4. Nullius rei mihi conscius sum,
sed non per hoc iustificatus sum.

Gala. 3. Christus uobis factus est ociosus,
quicumq; per legem iustificamini, a gratia
excidistis.

2. Timo. 1. Deus saluos fecit nos & uo-
cauit uocatione sancta non secundum opera
nostra, sed secundum propositum suum &
gratiā quæ data est nobis per Iesum Christū.

Ti. 3. Postq̃ bonitas & erga homines
amor apparuit seruatoris nostri Dei non ex
operibus quæ sunt in iusticia, quæ faciebamus
nos, sed secundum suam misericordiam sal-
uos nos fecit, &c.

Prover. 20. Quis dicit purum est cor me-
um, mundus sum a peccato.

Esa. 64. Quasi pannus menstruatus uni-
uerse iusticie nostræ,

Ratio

RATIO CONSOLAN-
di periculose decumbentes,
e libello germanico Caspa-
ris Huberini excer-
pta, & in latinam lin-
guam transfusa.

CERTO STATVES, O CHRISTI-
ane, qui aduersa ualetudine conflictat-
ris, te non casu sed consilio & permissione
Dei affligi, Quicquid morbi est aut calami-
tatis seu crumnarum quod pijs incumbit, om-
ne id Deo gubernate Dei consilio & uolun-
tate euenit. Siquidem in ipso uiuimus, moue-
mur & sumus, Acto. 17. Ipse fecit nos &
non ipsi nos, Psal. 99. Nec hasitabis quin
optima & uerè paterna uoluntate immittat
hoc quicquid est morbi, non ut te perdat, sed
ut ad poenitentiam uocet, & fidem tuā exer-
ceat excitetq;. Sūt enim afflictiones indubita-
ta summæ misericordiæ & bonæ uoluntatis
Dei signa. Quem diligit, corrigit, inquit Sa-
lomon, Flagellat omnem filium quem recipit,
Hebre. 12. Benignissimus ille pater tuus coe-

lestis tui amantissimus pro optimo suo consilio & propensissima in te uoluntate, ueterem hominem tuum hac aduersa tua ualitudine, quasi uinculis constrictum cohercet, frenat, mortificatq; ut lubentius & alacrius corpus tuum, tamq; hostiam oblatum, cum Christo cruci affigas. Est itaq; hic tuus morbus, quo conflictaris, paterna castigatio, non in hoc immissa ut perdaris, sed ut emenderis, ut uiuificeris. Videt fortassis Deus pater ueterem Adamum tuum ferocem & infrenem, peruiacẽ, & contumacem impotentemq; sui luxuriare, & affectibus plus satis indulgentem sibi temperare, sese inhibere non posse, ideoq; hoc illi ueluti capistrum iniicit, his illum compedibus, atq; catenis constringit, his carceribus, huic ergastulo includit, hac catasta uincit, ut illum frenet, ut retundat & coherceat, ne nobilissimam & preciosissimam animam tuam seductam, in periculum conijciat, Caro & sanguis regnant uigentq; in te magis q̃ Spiritus. Hic adest Deus Spiritui tuo, eiq; aduersus ferocientem effrenem & rebellantem carnem luctanti fert suppetias, ut uictam carnem supprimat subigatq;, Quod si prospera

prospera & integra corporis ualitudine uteris nunc, fortassis Caro (ut est non nisi ad mala semper procliuus) seductū te in multa et graua contra Deum peccata, quibus irritata Dei ira, animæ tuæ ad maledictionem & inferos strueretur uia, coniecisset. Huic incommodo atq; periculo præueniens pater ille tuus coelestis, tibi tuæq; saluti consulens carnem tuam, manibus pedibusq; & omnibus uiribus, contra Spiritum ferocientem eiq; rebellantem tamq̃ frenis iniectis compescit & captiuam ductam coercescet ne in peccatorū sententiam prouoluatur sed spiritui subigatur obediatq;. Hæc cū patris tui amantissimi uoluntas sit, cumq; omnia in tuum commodum & salutem cedant, etiam atq; etiam uide, o frater, ne uoluntati Dei optimæ relucteris teq; opponas, sed patere & ora ut patris uoluntas fiat, ut te tractet pro suo arbitrio, utq; nihil uelis nisi quod ipsi uisum fuerit optimum ut omnia cedant ad gloriam & laudem Dei, & adsit tibi gratia sua ut crucem incumbentem patienter & moderate feras. Nam patientia parit probationem, probatio spem, spes autem non confundit. Habes hic materi-

am exercendæ & discendæ patientiæ, in om-
nibus afflictionibus. Primum discis, q̃ Deus
paterno animo te affligat. Id autem discis ex-
perientia. Nisi enim re ipsa id experireris q̃
salutare esset Deo se dedere totum illius uo-
luntati obsecundare (ueluti Dauid inquit, Bo-
num mihi q̃ humiliasti me) non posses spem
de illo certam & firmam concipere, non ex-
pertus ante sub hac cruce & uirga tam pa-
ternum animum & tui cupidissimum delite-
scere. Verum cum id ante experientia didi-
ceris, eiusq̃ rei gustum aliquem iam habeas,
nullis afflictionibus animo consternato succum-
bis, sed spes tua subinde crescit, cum semel
atq̃ iterum sis expertus præsens Dei auxili-
um, Et si conuiuens patitur nonnunq̃ aliquam-
diu te in salebris hesitare mergiq̃, tandem
tamen aliquando auxiliares manus porrigens
eripit te & seruat. Patitur quidem natam te
aliquamdiu atq̃ etiam aquis obrui, sed sub-
mergi non patitur. Hinc certò statuere potes,
q̃ te nunq̃ desituere nec reijcere uelit, cum
toties te periclitatum seruarit. In afflictioni-
bus itaq̃ discis spem bonam & indubitam
de Deo concipere & fovere, ut etiam in af-
flictionibus

afflictionibus longe grauioribus ubi nullum usq;
apparet auxilium illi confidere possis, edo-
ctus iam, illius in liberandis & seruandis suis
consuetudinem. Didicisti non ira sed amore
paterno afflictiones immitti. Quod cum per
suasum habeas tibi, experientia edoctus, ex-
pectas patienter auxilium nec despondes ani-
mum, sed constanter tandem aliquando latu-
rum illum auxilium speras, ut maxime disse-
rens in longum tempus se occultet & abscon-
dat. Atq; ita tandem agnoscis intelligisq;
morbū tuum seu afflictionem non in hoc tibi
immissam, ut perdaris, sed ut gloria Dei il-
lustretur et ut omnia in salutem tuam cedant.
Qui ad hunc modum Deo sese dedere & con-
credere potest, promissionibus ipsius fides, is
non moritur in aeternum. Id quod Christus
ipse etiam iuramento, ne quid addubitare-
mus, affirmans, Amen, amen, inquit, Si quis
seruauerit uerbum meum non uidebit mortem
in aeternum. Et alio loco ait, Ego sum uia,
ueritas & uita, Qui credit in me, uiuet, eti-
amsi mortuus fuerit, Et qui uiuit & credit in
me non morietur in aeternum. Hæc Christi
uerba, o frater, in animum altissime demissa
fac

fac diligenter asserues, hisq; animum uacillan-
tem erigis & sustentas. Qui credit Christo
mortem non gustabit, Qui credit in me ha-
bet uitam eternam. inquit Christus, Hec au-
tem est uita eterna ut te cognoscant Deum ue-
rum & quem tu misisti Iesum Christum. Vi-
ta eterna inchoatur in mundo hoc, Nam
qui Christum habet ueram uitam habet, Nam
Christus uita est, Ioan. 15. Est & ueritas, ideo
q; non ludificabitur nos, sed promissiones Dei
per ipsum sunt etiam & per ipsum, Amen.

Ac quo nihil addubitares quin dictis ac
promissis suis mansurus esset Deus, peculiari
quodam foedere ac signo corpori tuo addito
se tibi obstrinxit deuinxitq;. Nam cupidus &
amans salutis tuæ cum misisset filium suum in
mundum, ut pro te morti se offerret, foedus
gratiæ per Christum ante ferijt fecitq;, in quo
promisit, se tibi si credideris & baptizatus
fueris, uitam eternam daturum gratis, se te
nunq̃ deserturum, se patrem tuum futurum,
se te gratia & misericordia coronaturum.
Est autem signum foederis huius Baptismus tu-
us, Huic signo additis promissionibus ut ad-
hærescas mordicus necesse est. Dedit autem
signum

signum hoc, ut de gratia promissa & fide ipsius nihil hasitares. Baptizatus es in mortem Christi, ueluti Paulus ait, ut mors eius, tua mors fieret ac pro te omnia expiaret, cumq; in Baptismo induisti, ut totus esses in illo & ille in te, Est itaq; Baptismus fœdus, erigens & exhilarans tranquillansq; conscientiam tuam coram Deo, teste Petro, q̄ te nunq̄ damnaturus sit propter peccata tua, Nam fide iustificatus pacem habes apud Deum. Tranquilla & serena pacataq; conscientia uera pax est. Accepisti autem huius iustificationis & remissionis peccatorum signum certissimum seu sigillum quoddam Baptismum, ut certò crederes Deum propter Christum miserum tui seruaturum & liberaturum te.

Iam itaq; cum Deus tibi faueat, uelutq; pater tuus esse, teq; nunq̄ deserere, cumq; eius rei infallibile signum ac testimonium habeas, omnem rem & te totum illi commendes dedasq; eiusq; uoluntati pareas, illiusq; manum siue mori te uoluerit siue uiuere, patienter feras oportet, modo ut illius uoluntas longè optima fiat ad gloriam & laudem ipsius. Quamq̄ impossibile est, si misericordia promissa propter

propter Christum filius fueris, teq; totum illi
consecraueris, ut damnari possis. Quippe
promisit se futurum patrem tuum, Et quia
uerax est, cum agnoscas illum patrem & op-
tima quæq; ab illo expectes speresq;, non po-
test non pater esse teq; seruare, quoquo modo
duriter ad tempus aliquādiu te tractet. Cum
itaq; promiserit se futurum patrem tuum, tu-
q; promissionibus his fidas, citra dubium tui
tuorumq; acrem curam aget. Quapropter
commendabis illi non modo tuum corpus, sed
& uxorem ac liberos cognatos & amicos;
breuiter omnia tua, nec dubita quin ipse sit
uerus pater, uerus coniunx, uerus cognatus
& amicus futurus, Nam te hactenus tamq;
oeconomo seu dispensatore dumtaxat in his
usus est. Iam uero cum te muneris huius fun-
ctionem deponere uelit, alium illis dispensa-
torem qui & fide bona & diligenter illorum
curam agat, in locum tuum substituet. Si hoc
ab illo speraueris & plena cordis fiducia ex-
pectaueris, non dubium est quin sit facturum
quod dixi. Quocirca excute animo tuo om-
nem de tuis sollicitudinem eamq; Deo com-
menda. De te potius sollicitus cogita, quomo-
do ani-

do anima tua consulas eamq; Deo transmits
tas.

Ac tum gratis propter Christum con
donarit tibi peccata omnia Deus, nihil quicq;
a te pro hoc immenso & inestimabili benefi
cio exigit, q̄ ut uicissim condones ex animo
ijs qui te iniuria affecerunt. Et promittit se
remissurum nobis errata nostra si remiscri
mus nos hominibus errata sua. Proinde om
nibus offensis condonatis ex animo, ita ut
nunq; earum memoriam apud te renouaturus
sis, etiam ora pro illis qui te laeserunt, iuxta
doctrinam & exemplum Christi, eosq; uiua
pro uirili indigentes tua opera, si reualueris.
quod si hunc animum similitate, liuore, male
uolentia & ira uacuū habes, habes & signū
q; Deus tua tibi peccata remisit. Fides enim,
qua cor tuum purificatum est, exerens sese su
osq; fructus ferens, pro Dei infinitis benefi
cijs, non potest non uicissim ignoscere & be
nefacere proximo suo. Hic fructus charitatis
testatur, & certum te facit, q; fides tua uera
sit & uiua, cum fructus tulerit ueros & bo
nos. Hoc Petrus uult, ubi iubet ut firmam fa
ciamus uocationem nostram bonis operibus,
Signifi=

Significat enim ea opera testes & signa esse
q̄ a Deo sis electus & adoptatus in filium ad
aeterna salutis gaudia.

Neutiq̄ autem sperabis, o frater, q̄ Deus
propter morbi tui & crucis gravitatem pec-
cata tibi condonaturus sit. Nulla enim alia
est satisfactio, nulla alia compensatio pro pec-
catis tuis q̄ unica mors Christi. Nihil aliud in
hac quidem causa respicit Deus, nihil aliud
acceptat hic, q̄ filium suum dilectum. Hic ag-
nus Dei est qui tollit peccata mundi. Hic sa-
crificium est & oblatio sufficiens absoluta
perfectaq̄ pro totius mundi peccatis. Tuis
autem morbus doloresq̄ ne leuissimum qui-
dem peccatum tuum coram Deo expiare pos-
sent, nedum salutem promereri, sicuti Pau-
lus testatur Rom. 8. Non reputo inquam,
pares esse afflictiones praesentis temporis ad
gloriam quae reuelabitur erga nos. Nulla cre-
atura neq̄ in coelis neq̄ in terris, nullus An-
gelus iram patris sedare & mitigare potuit,
multo minus morbus hic tuus, & afflictio mo-
mentanea sedabit. Porro autem qui eam iram
lenire & Deum homini reconciliare debebat,
hic ut & Deus & homo esset (ut pote inter-
cessurus

cessurus & acturus inter Deum iratum &
hominem condemnatum) necesse erat. Ideo
q; Dei filium oportebat hominem fieri, ut
iram Dei patris suo corpore dependeret lue-
retq; & ab ea nos seruaret, teste Propheta di-
cente, Languores nostros ipse tulit dolores
nostros ipse portauit. Posuit Deus in co ini-
quitate omnium nostrorum propter scelus
populi mei percussus eum. Et Petrus, Vibice-
rius sanati sumus. Propter hunc itaq; Chri-
stum Dominum tuum peccata tua tibi condo-
nata sunt, nec ob aliud quicq; in tota rerum
uniuersitate, ob nulla tua opera, nullam as-
flictionem, quantumuis duram & acerbam.
Christus unica est iusticia, salus, redemptio
& satisfactio nostra. Hunc Deus pro nobis
peccatum fecit qui peccatum non nouerat, ut
nobis contingeret iusticia. Quapropter, si
credis iam filius Dei es. Ioan. 1. Si filius Dei
es, es & heres Dei et coheres Christi. Quod
si uita eterna hereditas est & donum Dei,
uti eam Paulus uocat, certe non promere-
beris eam doloribus morbi tui. Ceterum
morbo hoc te conflictari ideo uult Deus, ut
eo ueterem hominem tuum, compescas fran-

gas, coherceas & mortifices, ut aliquando dea
sinat peccare, Id autem fit ad extremum per
mortem corporalem. Atq; ob hanc causam
mors hæc nobis subeunda est, ut anima emi-
grare ad æternam salutem possit. Est enim
mors hæc ianua ad uitam æternam. Ibi tum
denum liberamur ab omnibus calamitatibus,
miserijs, erumnis, ab erroribus, & impostu-
ris Diaboli omnibus nec amplius fœdissima
peccatorum labe inquinabimur, nec in hære-
ses aut errores sedueemur, nec in desperatio-
nem præcipitabimur. Omnium tum malo-
rum & aduersitatum in commodorumq; fi-
nis adest. Tum conquiescentes in Domino
potiemur uita & gaudijs æternis. Ergo neu-
tiq; abominanda & formidanda mors est, imò
uotis flagrantibus expetenda. cum per eam
ad æterna gaudia proficiscamur, Estq; ueris-
simum quod Paulus dicit, Omnia pijs coad-
iumento esse in bonum. Siquidem mors, res
coram mundo omnium odiosissima, teterri-
ma & maxime horribilis, credentibus fit dulcis-
sima, gratissima, & incundissima. Tameñ
nec Adam ille noster ad eam inhorrescit
eam fugit & horret, Internus tamen homo
promptus

promptus alacris & expeditus ultroneusq; est
ad eam obcundam, cum per eam ab omni
peccatorum, flagiciorum, uiciorum & crum
narum ceno ac sordibus liberari se, & ad
eterna gaudia proficisci uideat sciatq;.

Quomodo consolandi ij qui bus mortis periculum imminet.

Deus optimus & tui amantissimus Pa-
ter, tui misertus, o frater, ex calamitosissima,
miserrimaq; uita hac te uocat translaturus ad
se in perpetua uita coelestis gaudia. Proinde
dede & commenda illi totum te tuaq; omnia;
& quod ille uult uelis & tu, dicasq; , Fiat uo-
luntas tua Deus pater, non mea. Clama cum
Latrone cruci affixo ad Christum, Memento
mei Domine cum ueneris in regnum tuum.
Clama cum publicano. Domine propicius
esto misero mihi peccatori. Clama instanter
cum muliercula illa gentili Cananea, O fili
David miserere mei. Audiet te Christus cla-
mantem, ne dubita, tuiq; miserebitur, pecca-
tis condonatis, cum illo eris in Paradiso.

Hunc igitur Christum apprehendas, huic mor-
dicus adhaereas, huic animam tuam fac con-
credas. Cum hoc Christo crucifixo, ad Deum
communem patrem clama. Domine in te con-
fido, non confundar in æternum. In iusticia
tua libera me. Inclina ad me aurem tuam, ac-
celera ut eruas me. Esto mihi in Deum pro-
tectorem & in domum refugij ut saluum me
facias. Fortitudo mea & refugium es tu. Tu
es protector meus. In manus tuas commen-
do spiritum meum. Clama & cum Davide,
Domine firmamentum meum & fortitudo
mea, refugium meum & liberator meus. De-
us meus adiutor meus, protector meus & cor-
nu salutis meæ & susceptor meus. Ad te Do-
mine leuaui animam meam. Deus meus in te
confido, non erubescam. Dirige me in ueri-
tate tua, Tu es Deus saluator meus. Remini-
scere miserationum tuarum Domine, & mi-
sericordiarum tuarum quæ a seculo sunt. De-
licta iuuentutis meæ ne memineris. Secun-
dum misericordiam tuam memento mei prop-
ter bonitatem tuam Domine. Propter nomen
tuum Domine propiciare peccato meo, mul-
tum est enim. Respice in me & miserere mei.

De

De necessitatibus meis erue me. Dimitte uni-
uersa delicta mea custodi animam meam &
erue me. Non erubescam, quoniā spero in te.

Si ad hunc modum toto corde auxilium
Dei inuocaueris, auxilium feret tibi Deus
oportuno tempore, dicitq; id quod, Psal. 91.
est, Quoniam sperauit in me liberabo eum,
protegam eum quoniam cognouit nomen me-
um. Clamauit ad me & ego exaudiam eum.
Cum ipso sum in tribulatione, eripiam eum,
& glorificabo eum. Quocirca o Christiane
certa hic bonum certamē, dimica strennue for-
titer, & constanter, ut Christianum uerum
deceat. Caue loco cedas, caue tergum uertas,
Nihil est periculi. Non dimicas hic solus sed
Iesus Christus rex in hoc agone dux tuus est.
Hunc te in hoc certamine præcedentem seque-
re. Hic dux tuus, uindex erit tuus & ab om-
nibus hostibus animæ tuæ, ab omni periculo,
ab omni calamitate in hac pugna tuebitur at-
q; defendet te. Rex est non quiuis sed immen-
se & infinite potentie. Mortem, Satanam,
Infernum, tua causa iam uicit & prostrauit,
Absorpta est mors in uictoriam. Christus pro
te mortuus est, Ideoq; mors eterna iuris nihil

in te habet. Christus pro te descendit ad inferos, ut te ab eternis istis tenebris liberaret. Proinde forti & magno sis animo, pectore infracto irrumpe in aciem, Excute omnem pauorem, Nihil est hic periculi. Non est quod metuas scurum & strictum Dei iudicium Christus Iesus mediator est coram Deo, idem aduocatus & patronus tuus est & Pontifex & Sacerdos. Hic te Deo reconciliauit, & paternum illius animum propter peccata tua ab alienatum tibi restituit. Deus propter Christum, pater nunc tuus est, tui curam agit, te unice amat ut filium tenerimum. Iam cum hic tantus Rex a partibus tuis stet, quis negotium tibi facessere, quis impetere, quis oppugnare te sustinebit? quis queso iniuriam tibi inferet? Quid periculi esse potest? Audi Paulum, Si Deus (inquit) pro nobis quis contra nos? qui proprio filio non pepercit, sed pro nobis omnibus tradidit illum, qui fieri potest, Vt non & cum eodem omnia nobis donet. Quis intentabit crimina aduersus electos Dei, Deus est qui iustificat, Quis ille qui condemnet. Christus est qui mortuus est, imo qui & suscitatus est, qui & est ad dexteram Dei, qui &

quis intercedit pro nobis. Quis nos sepa-
rabit a dilectione Dei. Persuasum habeo q̄
neq; mors neq; uita, neq; altitudo neq; pro-
funditas neq; ulla creatura alia poterit nos se-
parare a dilectione Dei, quæ est in Christo Ie-
su Domino nostro. Itaq; cum Christus cum
bonis suis tibi sit donatus, sunt & iusticia, in-
nocentia, salus & uita æterna donata tibi,
teste Paulo, 1. Cor. 1. Christus factus est no-
bis sapientia a Deo iusticiaq; & sanctificatio
& redemptio. In hunc igitur Christum, in
hunc angularem lapidem fac spem & fiduci-
am tuam omnem locatam & fixam habeas,
Hic lapis fundamentum ualidum solidum &
firmum est cui tuto te concedere & inniti
potes, nulla quantumuis atra & horrida tem-
pestas, nulli nymbi, nullæ procellæ fundamen-
tum hoc euertere & disturbare possunt. In
hoc, inq; Christo spes opesq; tuæ omnes sitæ
sint. In hunc te conijcito, ei te totum dedito,
huic fide mordicus adhereto, nulla te ab eo ca-
lamitas aut tentatio auellat, ut maxime om-
nia absurde & præpostere fieri uideantur, ut
maxime caro & sanguis longe secus dictaue-
rint & ratio contrarium senserit, ut maxime

Diabolus animo tuo subinde insurret actum
esse tecum & Deum tibi insensissimum esse,
teq; gehennæ supplicium commertum dam-
nandū esse. Quippe (Heb. 11.) fides est hypo-
stasis hoc est expectatio rerum speranda-
rum, id est, promissarum & ελεγχος, id
est certum argumentum & noticia non ap-
parentium. Cum sancto illo patriarcha Abra-
hamo sub spe præter spem credas oportet. Fi-
des & spes tua omnibus istis quæ uel Ratio
cæca suggerit uel hostis ille πολυτεχνικώ-
τατος insidias & exicium nobis moliens in-
stillat atq; ingerit, sese opponat resistatq;
oportet. Quare perdiscenda tibi probe est
Dei in seruandis suis mos & consuetudo,
Quem euehere uult in cælos, eum ante dedu-
cit ad inferos, quem uiuificaturus est, eum an-
te mortificat, in quē insignem misericordiam
& humanitatem exercere uult, eum ante ten-
tatum simulat se damnaturum. Atq; hic est
uerè ignis ille purgatorius, in quem suos con-
iectos Deus probat ut aurum igne. Quapro-
pter cum nihil aliud sentis q̄ mortem præsen-
tissimam, cum Deus uidetur insensissimus esse
tibi, cum q̄ longissime à te discessisse, te in to-
tū

tum deseruisse, te repudiatum & damnatum
reieciſſe uidetur, tum q̄ proxime tibi adest de-
ſenſurus & liberaturus te, tum te maxime
amat, tum maxime illi curæ es. Incumbente
enim affluctione & tribulatione recordatur
miſericordiæ, iuxta Prophetam. Siquidem
ira eius durat uix momentum oculi, Non in-
perpetuum irascitur, Quomodo miſeretur
pater filiorum, ſic miſertus eſt Dominus ti-
mentibus ſe, quoniam ipſe cognouit ſigmen-
tum noſtrum, recordatus eſt quoniam pulvis
ſumus, Miſericordia autem Domini ab æter-
no & uſq; in æternum, Miſerator & miſe-
ricors Dominus longanimis & multū miſeri-
cors. Pſal. 102. Quocirca clauſis oculis, ſen-
ſuū & rationis iudicio reiecto, totū te Chriſto
ſubijce, ſubdi, dede, & commenda, boni con-
ſule quocumq; te modo tractauerit, Mortem
& horrorem doloreſque mortis non iuxta ocu-
lorum & ſenſus ſeu rationis iudiciū æſtima-
bis ſed iuxta uerbum Dei. Dauid ait, Precio-
ſa mors Sanctorum in conſpectu Domini.
Item Beati mortui qui in Domino moriun-
tur. Item Chriſtus, Qui credit in me mortem
non guſtabit. Quamobrem ſi qua offeruntur

que te à Christo auertere & in desperationem conijcere conantur, omnia animo excute, uerbo Dei uiuo tenacissime adhereto, hoc meditare & subinde iteratū animo tuo inculca. Neq; enim unq̃ tuæ rationis perspicacitate atq; acumine assequeris, qui fiat q; per mortem ad ueram uitam transeas, quomodo exhalans animā hinc emigres, quomodo anima tua in Domino seruetur & requiescat ad nouissimum usq; diem, quomodo etiam putrefactum consumptum & adesum à uermibus corpus in extremo iudicio resuscitatum noua & eleganti forma prodire possit. Hoc Ratio comprehendere non potest, Sola fides potest. Subinde itaq; Symbolum fidei, meditare & singulas particulas diligenter excute & attentius expende.

Quibus uerbis compellendus sit iam agens animam.

O Frater in Christo, Nunc fac bonum certamen certes, fac constanter & fortiter locum tuum tucaris. Christi redemptoris tui promissiones infige penitus pectori tuo. Ego sum.

sum resurrectio et uita, inquit Christus, Qui
credit in me uiuet, nec morietur in aeternum.
Christus assumpta natura humana iniurijs
nostrae condicionis obnoxia, moriens in cru-
cis ara seipsum hostiam immolauit pro pecca-
tis nostris. Hic suo sacro sancto sanguine ex-
purgauit delicta totius generis humani. Hic
Christus non te destituet. Hic curam tui agit.
Christo seruante et protegente te, nulla iniuria
aut calamitate affici potes. Solidum funda-
mentum Dei stat, habens signaculum hoc, No-
uit Dominus qui sint sui. 2. Timo. 2. Christus
ait, Oues meae uocem meam audiunt, et ego
cognosco eas, et sequuntur me, et ego uitam
aeternam do eis, nec peribunt in aeternum, nec
quis rapiet eas quisque de manu mea. Pater meus
qui dedit mihi maior omnibus est et nemo
potest rapere de manu patris mei, Ego et pa-
ter unum sumus. Quamobrem, o Frater in
Christo, commendans animam tuam Deo pa-
tri te unice amanti, exclama cum Christo fra-
tre tuo in cruce pendenti. O pater in manus tu-
as commendo Spiritum meum. Deus pater
omnis misericordiae deducat te in uitam aeter-
nam, seruetque te ad letissimam extremi illius
iudicii resurrectionem, Amen.

Reue

REVERENDISSIMO
in Christo Patri ac Domino,
D. Erasmo Episcopo Caminensi, Domi-
no suo clementissimo,

RATIA ET PAX DEI IN
Christo. Cum Ecclesia Dei hic in
terris, in hac uita incerta & mi-
sera, cum omnes pij, qui uerbum
& nomen Christi ex animo confitentur, sem-
piternum & atrocissimum hostem habeant
Satanam, qui nihil aliud cogitat, molitur, in
nihil aliud perinde totis suis uiribus, tota sua
Satanica πανουργία (ut Apostolus uocat)
incumbit, q̄ ut bonas & pias mentes, à uera
cognitione Dei, à fide erga Deum, à gau-
dio solido, quod habere debent in Deo, auo-
cet, imo abstrahat & auellat, q̄ ut serenam,
& uiuificam lucem Euangelij nubibus &
procellis uarijs tentationum, subinde obscurt,
atq; ita in tristitiam, dubitationem, terrores,
pauores, turbationes animi, breuiter diffiden-
tiam nos conijciat, ut sic omnis consolatio &
alacritas spiritus ad orandū, ad gratias agen-
das Deo, (de qua Paulus, Gaudete in Domino
sem-

semper, gratias agite &c.) omnis dulcedo,
qua conspectu amplitudinis gratiæ, & im=
mensæ charitatis Christi, corda perfundi opor=
tuit, hoc felle Diabolico, spurcetur & corrup=
tatur (id quod non ignorant conscientiæ cer=
taminum peritæ) Deus, ut est Dominus &
Deus omnis uitæ & consolationis non Deus
mortis, aut tristitiæ, opposuit regno potenti
Diaboli, & scepro mortis, regnum & scep=
trum Christi, uerbum scilicet Euangelij, de
quo Psal. 110. totumq; ministerium uerbi, to=
tum Apostolatum, adeoq; omnes ordines &
gradus in Ecclesia, de quibus. 1. Corin. 12.
& ad hoc quasi classes & exercitus opposi=
tos hostilibus uiribus concionatores con=
stituit, totamq; scripturam sanctam, Mo=
sen, Prophetas, historias operum diuinorum,
ab initio mundi in hoc dedit, ut conscientias
iam humiliatas & iudicio Dei conterritas,
consoletur, sustentet, recreet & erigat, & à
conspectu æternæ mortis & damnationis, ad
cognitionem æternæ gratiæ & consolationis
uocet, atq; infinitam amplitudinem, & diui=
tias ineffabilis misericordiæ, magnifice decla=
ret, neq; in tota Ecclesia, aut etiam toto hoc

minu

mundo sub sole ulla prestantior, aut magis
Apostolica & Episcopalis functio est, q̄ af-
flictas conscientias & in certaminibus illis
maximis, peccati mortis &c. luctantes, do-
ctrina uere Christiana erudire, & ē naufra-
gio ducere ad portum, firma & certa conso-
latione, per uerbum Dei consolari & erige-
re, Atq; hoc, est unicum illud beneficium, pro
quo si totus mundus effundat opes suas nulla
remuneratio satis digna dari potest, Et ma-
gni Principes ac Heroes, Carolus Magnus, Ot-
to. 1. & similes, qui maximis ac regijs sumpti-
bus edificarunt & dotarunt Cathedralis Ec-
clesias multas, & Scholas fundarunt, hoc be-
neficium (quo nullum est maius) a ueris &
uere doctis ac pijs Episcopis acceptum re-
spexerunt. Atq; hoc unum & solum propri-
um officium est Episcopi, conseruare puram
doctrinam in Ecclesia, ut corda afflicta, in-
tentationibus in certaminibus, in agone mor-
tis certam habeant consolationem. In hunc
usum consolandarum conscientiarum, hunc li-
bellum Germanice edidit Doctissimus uir Vr-
banus Rgius, cui graui consilio titulum fecit,
(Medicina animæ) quem ego uerti latine, q̄

non

non dubito cum multis pijs hoc periculoso
tempore, longe gentium, qui germanice non
intelligunt, fructum ingentem allaturum esse,
Cum autem ex multorum oratione acceperim
R. T. D. egregijs ornamentis & singularibus
dotibus affatim cumulatam, præcipuamq; in
te propensionē erga pietatis studiū, & sacras
litteras esse, has primitias uersionum mearum
T. R. D. dedicandas existimaui, nec dubito
quin hoc tempore quo pleriq; cunctantius
doctrinam sanam Christi, nescio quibus rebus
absterriti recipiunt, tu cupias ex animo in
negocijs his maximis religionis, ita consultum
esse patriæ, & omnibus gentibus ut ad poste-
ros, Ecclesiam eiusmodi uere Christiana, ue-
re Episcopali & consolatoria doctrina in-
structam, transmittere possimus. T. R. P.

Christus Reipub. & Ecclesiæ q̄ diu-
tissime seruet incolumem.

T. R. D.

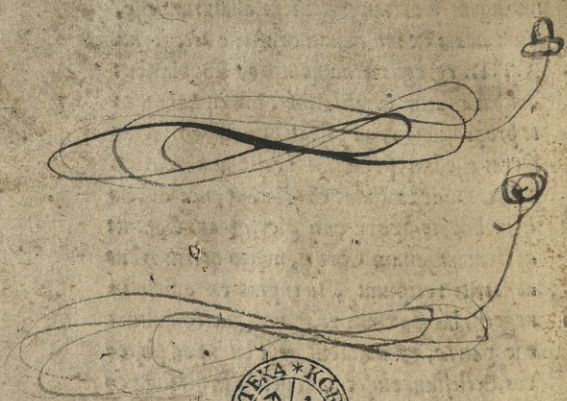
deditis.

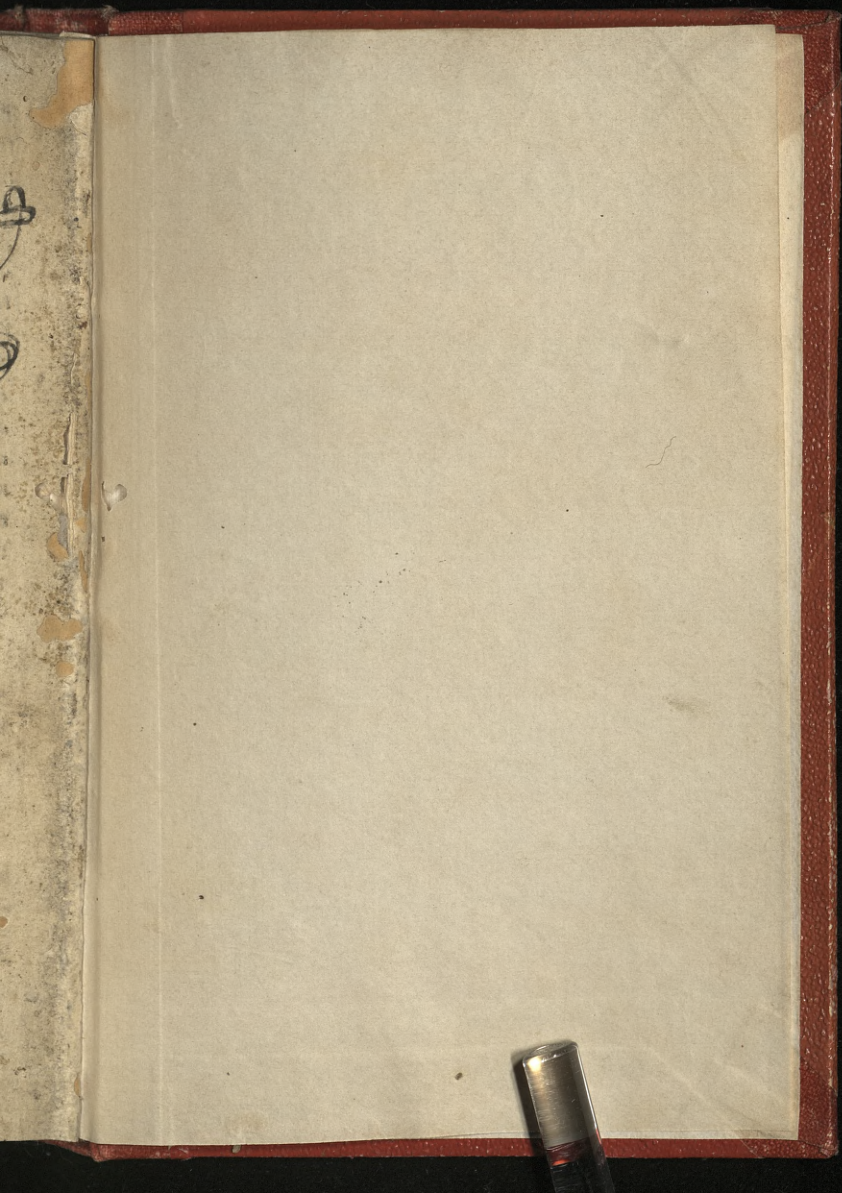
Ioan. Friderus.

VITEBERGÆ EXCVDEBAT

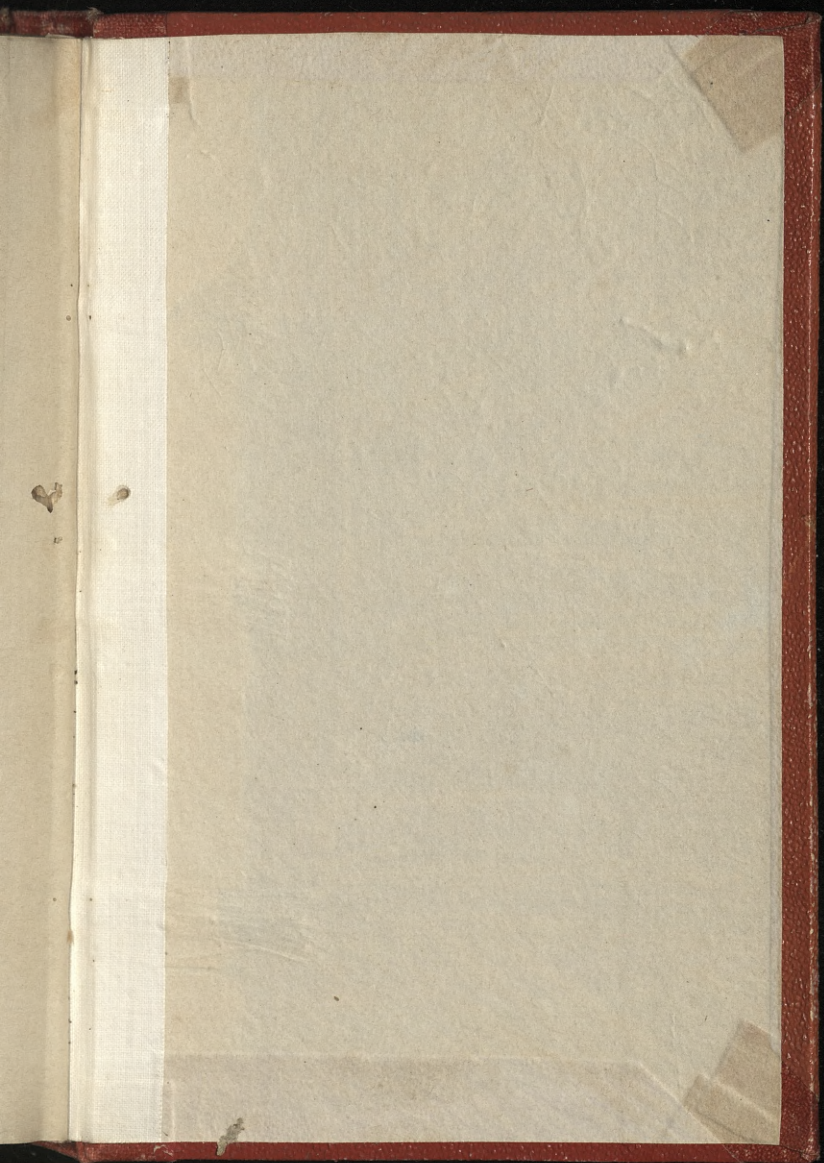
Nicolaus Schirlentz.

1557.

BIBLIOTEKA KÓRNICKA

13979

